

הגויה **המסתורית** שהסתובבה ברחובות מאה שערים

לקראת שבוע מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 249

פנינים לפרשת חיי שרה

רבינו פנה לרבנית ואמר לה בקול בוכים, שהוא מעוניין לקבל על עצמו קבלה גדולה להחלמתה של בתם, אבל הוא נצרך להסכמתה, שכן זה אמור להיות על חשבונה. מששאלה במה המדובר, השיב שחשב לקבל על עצמו שלא לדבר דברי חולין בשבתות בכל ימי חייו...

ההנהגה המופלאה שנהגו הגאון רבי חיים פנחס שיינברג צוק"ל והרבנית, האחד לזולתו

"וַיִּבְאֶה יַעֲקֹב הָאֵלֶּלָה" (בראשית כ"ד, ס"ז)

בודדה - שכן מלבד אח וגיסה ועוד שתי חברות מארה"ב לא היה לה שם כמעט מאומה, ורבינו שקד על תלמודו יומם ולילה, שבתות ומועדים כבימות החול, והיא עשתה זאת בשמחה כדי שבעלה יוכל לצמוח ולגדול בשלימות!

היא לא עשתה זאת בלית ברירה, ובהרגשה שהיא מוסרת נפשה לתורתו, אלא בהחלטה שקיבלה מתוך אהבת התורה העצומה שינקה בבית הוריה, שפסגת שאיפותיה היא שבעלה יגדל ויצמח לתלמיד חכם באופן המושלם ביותר, ואם שם הוא המקום שיגדל - אין מאושרת ממנה.

התחלה זו היתה רק התחלה של שמונים שנה, שכל כולם שווים

פרק מיוחד באצילות המידות של רבינו, היא ההנהגה המופלאה שנהגו רבינו והרבנית בינם לבין עצמם. ההנהגה המופתית האחד לזולתו בשלימות מיוחדת. הדברים זוהרים באור יקרות, על פי דברי החכם האלוקי רבי חיים ויטאל זצ"ל, תלמיד האר"י, שכאשר האדם נתבע על בין אדם לחברו, הוא נבדק בראש ובראשונה ביחסו לרעייתו ובני ביתו. רבינו והרבנית זכו לחיות יחד למעלה משמונים שנה, פרק חיים ארוך ביותר, שלא ידוע כמותו, לחיים משותפים בבית, והיו לאות וסמל. כל ההנהגה בבית הגדול והקדוש הזה, היתה לשיא השיאים של "זכו שכינה ביניהם".

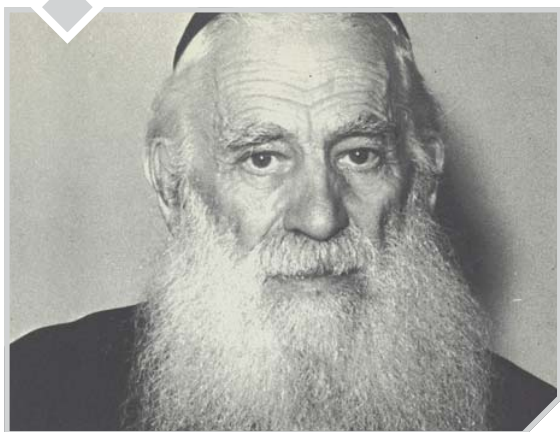
רבינו והרבנית ע"ה התארכו בגיל צעיר מאוד, כמה שנים קודם לכן שם חמיו הגה"צ רבי יעקב יוסף הרמן זצ"ל עינו עליו, כשראה מתוך שקידתו וצמיחתו שהוא מעותד לגדולות ונצורות, ותקופה קצרה לאחר שהכירו, אמר לרעייתו שמצא חתן לבתם המשכלת והמיוחדת, באשע ע"ה.

כשנישאה היתה הרבנית בת שבע עשרה שנה, ורבינו בן תשע עשרה, ומיד לאחר החתונה החליטו לגלות למקום תורה - לשיבת 'מיר' באירופה. הקרבתה של הרבנית במעשה זה היתה עצומה ולא נתפסת. אשה כה צעירה לימים, ילידת ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות, ובת למשפחה אמידה בארה"ב, הארץ השבעה יחסית בעולם, ומשום לגלות לאירופה הענייה והפרימיטיבית, שהיתה רחוקה מארה"ב מרחק התפתחותי עצום, ועוד לחיות שם כמעט

"דובר המשלחת היה הרב מפוניבז': "כבוד הרב", הוא פונה למרן ה'חזון איש', "יש לנו ילד חדש, מוטי המתוק, מאז שהגיע אלינו לפני ארבעה ימים הוא לא רוצה להתרחץ, ללבוש פיג'מה. הוא ישן עם הבגדים, וחם פה כל כך..." ה'חזון איש' מנסה את מזלו, ושואל בחיוך: "מרדכיל'ה למה אתה לא רוצה להתרחץ?", ולפתע...

הרב יעקב קאפיל ריינץ שיחי', מגולל זיכרונות אישיים מרתקים על החזו"א והרב מפוניבז'

"פי עשית חסד עם אדני" (בראשית כ"ד, י"ד)

"...קשה מאוד להסביר זאת כיום לבני דורנו, אבל הקשר שהיה לנו, 'ילדי' בית אבות פוניבז', לא היה סוג של הערצה או הערכה, אלא משהו הרבה יותר עמוק מזה. אפשר לומר שאם הרב מפוניבז' היה לנו אבא, הרי שה'חזון איש' היה הסבא", כך מתבטא בהתרגשות איש שיחנו, הרב יעקב קפיל ריינץ, שעלה ארצה לאחר השואה האיומה יחד עם אמו ע"ה, שהכניסה אותו ל'בית אבות' פוניבז'. איש שיחנו הרב יעקב קאפיל, בן לאחת המשפחות הרבניות החשובות והמיוחסות ביותר, שהיו בקהילה החרדית בבודפשט בירת הונגריה. הוא נקרא על שמו של זקנו, הלא הוא הגאון המפורסם רבי יעקב קאפיל ריינץ זצ"ל, רבה של בודפשט. זקנו, אבי אמו, היה הגאון רבי אפרים פישל זוסמן זצ"ל, שמילא את מקומו של חותנו הגדול כראב"ד בודפשט.

ר' יעקב קאפיל עלה יחד עם עמו, שניהם ניצולי שואה, בשנת תש"ז כשהוא בן י"ד. האם גרה בירושלים, והוא הוכנס לפנימיית 'בתי אבות' שעל יד ישיבת פוניבז' בבני ברק, ובהמשך אף למד בישיבה עצמה. שמו וזכרו הטהור של מרנא ה'חזון איש' זי"ע, נישא עד היום הזה כמקומם מוסדי ארץ לאחר שנות השואה. הוא היה קברניט היהדות החרדית שישב בביתו בבני ברק, ומצודתו היתה פרוסה על היהדות הנאמנה בארץ ישראל וברחבי העולם. הוא היה אביהם ומאורם של בית ישראל בתקופתו, והשפעתו עד היום הזה. אך לא פחות מכך, נשא על לוח ליבו הטהור את אותם ילדים אומללים, שנותרו אחד מעיר ושניים ממשפחה. אותם ילדים שהרב מפוניבז' אימץ אליו ומסר את נפשו עליהם כל הימים, בעצה אחת עם מרן ה'חזון איש'. בשנת תש"ט, חמש שנים לאחר פתיחת הישיבה, כבר היו תשעים ילדים בבתי אבות, ומאה ועשרים בחורים בישיבת פוניבז'.

באותה תקופה היה משבר כלכלי גדול, ולרב מפוניבז' לא היה כסף לשלם משכורות. במוסד היו אמנם שלוש ארוחות ביום, אך בישיבה המצב היה קשה, וניסו להסתדר איכשהו. בנו יחידו של הרב מפוניבז', הרב אברהם כהנמן, הגיע מאמריקה וראה את המצב הכלכלי הקשה. הוא ניגש לאביו: "אבא, חייבים להחליט, את מה אתה מעדיף?"

את הישיבה או את המוסד? אם אתה רוצה להשאיר את הישיבה - תסגור את 'בתי אבות', אבל אי אפשר להחזיק ביחד את שני המוסדות, בסוף הכל יקרוס, חלילה..." ענה לו הרב מפוניבז' בחום ליבו: "אבריימ'לה, אבריימ'לה, לאחר השואה האיומה, כשכל התורה בפולין, בליטא, בהונגריה, בגליציה, ברומניה עלתה בעשן, חשוב לי מאוד לבנות עוד ישיבה, עוד מקום תורה, אבל מה אעשה? מרן ה'חפץ חיים' שהיה מורי ורבי, והכיר את החלומות שלי, את החזון שלי, אמר לי: 'תדע לך, תורה בלי חסד - לא יהיה לה קיום. אתה רוצה לפתוח ישיבה? תקדים ותפתח מוסד של חסד'. בלי חסד לא יהיה קיום לתורה. חז"ל לימדו אותנו: תורה - תחילתה חסד וסופה חסד. אני מוכרח להקים עוד ועוד ישיבות. אך אם אסגור את 'בתי אבות' - אסגור את כל זכות הקיום של ישיבת פוניבז'. אני מוכרח להמשיך ולהחזיק את המוסד 'בתי אבות'..."

לא כמו, אלא ממש

שנות דור חלפו אמנם מאז אותם ימים, אך למרות זאת הזיכרונות חרוטים בליבו ובנשמתו של ר' יעקב קאפיל. "איך אפשר לשכוח? הוא היה כמו הסבא הטוב שלנו, בעצם, לא כמו, אלא ממש כך!". רק לאחר שנים הם הבינו לעומק את המשמעות של המציאות הזו. רבן של ישראל שכל הדור נשען עליו, ירד כנגד רוחו של כל אחד ואחד,

"למחרת הגענו לביתו של החזו"א לתפילת ותיקין. היתה אווירה מיוחדת במינה. חזרתי לפתע לימים הטובים שלפני המלחמה. לא הורגלתי מעולם לגינונים אחרים, מלבד מה שהכרתי בהונגריה. כך שלאחר התפילה הציג אותי הרב מונק לפניו. ניסיתי לנשק את ידו, כפי שהיה נהוג אצלנו בהונגריה... אך החזו"א משך את ידו..."

המנהלים ללמוד בפרדס הסמוך לישיבה. הרב מפוניבו' זצ"ל אמר את שיעור הפתיחה של זמן קצת בבית האריזה, שלהט מחום. אך אני לא יכולתי להתרכז בלימוד, מפחד ההפצצות שנשמעו כל-כך קרוב באותו בית אריזה. חשוב לזכור, כי מרבית הילדים היו ניצולי השואה האיומה, שאף לפני זמן לא רב רעדו מפחד, בכל עת שנשמעו ונראו האווירונים מעל ראשם, ועתה שוב...

"לא החזקתי מעמד יותר, וכמו שנכד הולך לסבא כשכואב לו משהו, החלטתי לרדת לחזו"א להשיח את אשר עם לבי. אמרתי לחזו"א בבכא: 'עברתי את השואה בחסדי ה', ועתה תוקף אותי פחד אימים'. החזון איש לא חשב זמן רב מידי. ואז אומר לי: 'קח את הגמרא ותבוא לבית שלי'.

"לרגע הרהרתי: מה לי הכא מה לי התם? וכי שם לא אשמע את האווירונים הללו? אך חזרתי בי: מה שיקרה לחזו"א יקרה גם לי. וכך למדתי בביתו של ה'חזון איש' כמה וכמה ימים. לאחר מספר ימים, בעומדי להגיד לחזו"א 'שלום' בתום התפילה, הוא נעצר על ידי ושאל: 'האם עדיין הנך מפחד?', 'לא כל כך', עניתי. 'אם כן חזור לישיבה'..."

החזו"א שולח לחברו

ועוד סיפור מרתק בפיו של איש שיחנו, על דאגתו של מרן החזו"א על כל פרט ופרט: הוא היה מעורב בכל דבר ודבר, וכשנגע לבריאות של הילדים, הוא לא בחל בשום דבר, גם אם מדובר במעבר לעיר אחרת. ועל כך הוא מספר:

"היו אלו ימי הצנע. התזונה התבססה על ארוחות דג פילה שיובא מונורביה, והצרבת שסבלתי ממנה הייתה בלתי נסבלת. ושוב כמו תמיד ירדתי לחזו"א, לספר לו על כך ולשאול אותו מה לעשות.

והתייחס לכל בקשה שלנו, הוא האזין לכל כאב, לכל מצוקה, והפיק טללי חיים בלבבות הנשברים של אלו שאיבדו את כל עולמם".

"ממתי אתה זוכר את 'החזון איש'?" שאלנו את ר' יעקב קאפיל. והוא משיב: "מהיום הראשון שהגעתי לבית אבות, בעצם למחרת היום הראשון". וכה הוא מספר:

"היה זה ביום בו הגעתי ל'בתי אבות'. אמר לי הרב אליהו מונק, שיחד עם זוג' ניהלו במסירות את בתי אבות: 'לך לישון מוקדם, כי בבוקר השכם נלך להתפלל אצל הרב'. עד אז אמנם שמעתי על 'החזון איש', אבל מעולם לא חשבתי שאזכה להיות במחיצתו, ובוודאי לא להתפלל עמו..."

"למחרת הגענו לביתו של החזו"א לתפילת ותיקין. היתה אווירה מיוחדת במינה. חזרתי לפתע לימים הטובים שלפני המלחמה. לא הורגלתי מעולם לגינונים אחרים, מלבד מה שהכרתי בהונגריה. כך שלאחר התפילה הציג אותי הרב מונק לפניו. ניסיתי לנשק את ידו, כפי שהיה נהוג אצלנו בהונגריה... אך החזו"א משך את ידו..."

"ה'חזון איש' החל לשוחח עמי, והתעניין מניין באתי ומה עבר עלי. הוא ביקש לשמוע הכל, וזאת למרות שכל רגע היה חשוב בעיניו. סיפרתי לו כי אבי הי"ד נספה בשואה, ועליתי עם אמי ע"ה לארץ דרך קפריסין. החזו"א התרגש מאוד, וברכני שאראה הצלחה בלימודי."

"זו לא הייתה הפעם היחידה שהתפללתי עם ה'חזון איש'. מאחר שהבנו שהחזו"א מקפיד מאוד להתפלל תפילת שחרית כותיקין, ובאותם זמנים היה קשה מאוד להשיג מניין, עשינו בינינו תורנות קבועה כדי להשלים לו את המניין, וכך זכיתי פעמים רבות להתפלל עמו".

יראת הכבוד

הקשר של ילדי 'בתי אבות' עם החזו"א היה משהו ייחודי ביותר, הוא היה אמנם אישי והדוק ביותר, אך הייתה גם יראת הכבוד, אבל זה גם הגיע מתוך הקשר הזה של סבא לנכדיו. במה דברים אמורים? - מספר ר' יעקב קאפיל:

"כאשר החזו"א טייל את טיול הבוקר שלו מידי יום, הוא עשה זאת בכדי להוריד את רמת הסוכר בגוף. אנו ידענו שזה נועד לצרכי בריאות גופו, ולכן נמנענו מלפגוש אותו פנים אל פנים, ונהגנו כמו שכתוב באיוב 'ראוני נערים ונחבאו'. וזה שלא כמקובל בימינו... היום אם איזה גדול יטייל ברחוב, כולם ירוצו אחריו, ואולי כוונתם לטובה - לשמוע ממנו איזו אימרה או סיפור מעניין. אבל אנחנו הבנו אז שצריך לתת לו להיות לבד. הוא צריך את הזמן הזה לצרכי בריאות גופו, ואין שום עניין להשתרך אחריו. וזה הגיע מתוך ההערצה הרבה שהייתה לנו כלפיו..."

קח את הגמרא ובוא לביתי

ר' יעקב קאפיל משתף אותנו בעוד סיפור מדהים, עד כמה חשב החזו"א על ילדי 'בתי אבות', ועד כמה ליווה אותם באופן אישי על כל צעד ושעל:

"לא אשכח את אותם ימים. היה זה במלחמת השחרור, משהחלו הפצצות המטוסים המצריים על גוש דן, ירדנו על פי הוראת

הוא מתפרץ ועונה בזעם: 'אני לא רוצה להוריד את הבגדים! כל פעם שהורדתי את הבגדים, לקחו לי אותם, והשאירו אותי עם הפיג'מה המפוספסת. בברגן בעלזן, באושוויץ תמיד גנבו לי את הבגדים. אם אין לי הורים שישמרו לי על הבגדים - אני לא אוריד את בגדי!'. "כל הנוכחים שתקו בתדהמה. קשה היה להם לראות באיזה חוסר אמון נתון הילד האומלל, שלא מהין לשים מבטחו באיש. הרב מפוניבז' יצא החוצה ופרץ בבכי. אמר ה'חזון איש' לילד: 'אל תדאג, הגב' מונק תשמור לך על הבגדים'. 'אני לא מאמין לה!', עונה הילד במרידות. 'הרב גרדנביץ ישמור לך על הבגדים'. 'אני לא מאמין לו!'. 'אז אולי הרב מפוניבז' ישמור לך על הבגדים?'. 'אני לא מאמין לו!'. "ניסה החזון איש את הנשק האחרון: 'מוטי, אתה יודע מה? אני אשמור לך על הבגדים...'. הוא מסתכל על החזון איש, במבט חשדן: 'הרב, אתה תשמור לי על הבגדים?' 'כן! בחיים לא שיקרתי! אני אשמור לך על הבגדים!'. 'אם הרב ישמור לי... אני מוכן!...'.

"תוך עשר דקות שבה הגברת מונק לביתו של החזון"א עם הפיג'מה. הילד נכנס לחדר, התלבש בפיג'מה, וכל הארבעה: הגב' מונק, הרב גרדנביץ, הרב מפוניבז' והחזון איש עומדים ומחכים. תוך כמה דקות יצא הילד עם הבגדים בידים, ופנה לחזון איש: 'רבי', תשמור לי, פה הציצית, פה הגרביים, פה הכותנות, פה החולצה...". "וואי, אני שומר לך, אתה יכול ללכת", מאשר החזון איש. והילד הולך לפנימייה להתקלח.

"כשיוצאים השניים מבית החזון איש בפוניבז' ערב ושניהם פורצים בבכי. 'לאמיר זיין די טאטע און די מאמע פון דער מרדכ'לה' (הבה) נהיה האבא והאמא של מרדכ'לה). ה'חזון איש' הוריד את החליפה, הפשיל שרוולים, לקח פיילה (קערה גדולה), מילא במים, וביחד עם הרב מפוניבז' השרה את הבגדים במים נקיים..."

"הבגדים שחורים משחור. מים ערוכים ממלאים את הקערה. הרב גרדנביץ, האברך הצעיר מנסה למנוע מהרבנים הזקנים להתעסק בעבודה כה בזויה, אך הרבנים מתעקשים: 'מה פתאום? זו המצווה שלנו!' כשהיו המים כבר שחורים לחלוטין, שפך הרב גרדנביץ את המים והביא מים חדשים. הרב מפוניבז' משפשף עם 'סינטבון', החזון איש משפשף גם הוא את הצווארון, והדמעות של שניהם זולגות לתוך המים.

"כשסיימו לכבס את החולצה לשביעות רצונו של ה'חזון איש', תלו אותה לייבוש. הם ממשיכים עם הציצית, שגם היתה שחורה כזפת. כך עברו 25 דקות, ופתאום מגיע הילד כשהוא רחוק ומריח, לבוש בפיג'מה נקיה.

"שואל הילד: 'איפה הבגדים?', והחזון איש עונה לו בנחת: 'הנה מרדכ'לה', הנה החולצה, הציצית והמכנסיים, אנחנו מכבסים אותם כעת, אני שומר לך על הבגדים, הלילה תישן אצלי..."

"היום, הילד הזה הוא אברך בכולל 'חזון איש', שהקים משפחה עניפה בלעה"ר, וכל הדור המבורך הזה נולד בזכות מוסד החסד שהקים הרב מפוניבז', כשהחזון איש בחמתו הרבה, עומד לימינו ומסייעו".

(מתוך 'המבשר קהילות' ט"ז חשוון תשפ"א)

החזון"א שלח אותי לד"ר קלופטשטוק. בבדיקת רנטגן שעשה לי במרפאתו מצא כיב (אולקוס) בתריסריון, הוא רשם לי דיאטה חמורה. הוא לא לקח דמי ביקור, כיון שהחזון"א שלח אותי. "זה לא נגמר בכך. הרי כעת רציתי לספר לו מה אמר הרופא, ולהראות לו מה הוא רשם. ושוב ניגשתי לחזון"א... הוא עיין ברישום של הרופא והפטיר: 'דיאטה כזו אפשר לעשות רק אצל אמא. עלה, אפוא, ירושלימה ללמוד בישיבת 'חברון', ואת סעודותיך תאכל אצל אמא!... וכך למרות הקושי שבדבר, עזבתי את בני ברק, עירו של ה'חזון איש', ועברתי ללמוד ב'חברון'.

"רק ביום חתונתי גילתה לי אמי ע"כ, כי בעקבות מעברי מבני ברק לירושלים נסעה אל החזון"א, והוא הרגיע אותה שעוד תראה הרבה הרבה נחת ממני, גם אם אעבור ללמוד בירושלים..."

החזון"א עומד ומכבס...

ואם מספרים על הקשר של ה'חזון איש' עם ילדי 'בתי אבות', אי אפשר שלא להזכיר את הסיפור המצמרר הזה:

"בשנת תש"ח, הגיע לבית האבות ילד בן עשר, פליט שואה כמוני, שאיבד את הוריו במחנה אושוויץ. דודה זקנה הצליחה לשמור עליו והביאה אותו ל'בתי אבות'. גברת מונק, אם הבית, קיבלה את הילד באהבה ובחמלה. הילד היה מופנם וסגור. אם הבית הביאה לו, כמו לכל ילד חדש, סט מצעים, סדין ציפה, ציפית ופיג'מה חדשה. הילד אכל את ארוחת הערב הראשונה שלו בשקט, והחביא בכיסו פרוסות לחם, הוא חי עדיין תחת אימי המחנות, רוצה להיות בטוח שכשיקום יהיה לו לחם לאכול. לאחר מכן הלך לישון עם הבגדים, עם הנעליים, בלי להתרחץ. גב' מונק רואה הכל ולא אומרת כלום. "למחרת, בהגיע הערב, היא פונה אליו ברכות: 'מוט'לה, בא תתרחץ, הכנתי לך פיג'מה חדשה!', אך הילד מסרב. הוא הולך לישון בבגדים מלוכלכים ונעליים מלאות בוץ. כולו שחור משחור, ואין עם מי לדבר... "עובר יום ועוד יום, קשה עד בלתי נסבל להמשיך באופן כזה. ההיא מנסה לשדל אותו בחום: 'אתן לך שוקולד!' אך הילד מסרב בעקשנות. הרב גרדנביץ זכרנו לברכה, היה אברך ופסיכולוג שטיפל בילדים במוסד. הוא ניסה לטפף את הילד ולדבר איתו, אך הילד בשלו - לא מוכן להתפשט, לא מוכן להתרחץ, והולך לישון עם הנעליים והבגדים המלוכלכים.

"הגברת מונק רואה שאין לה ברירה, והיא קוראת לרב מפוניבז'. הוא ניגש לילד החדש: 'מוט'לה המתוק, למה אתה לא מתרחץ?'. הילד שותק ולא עונה. אומר הרב לגב' מונק: 'אי אפשר להישאר במצב כזה, נלך לחזון איש!'. משלחת שלימה מגיעה לביתו של החזון איש, הגב' מונק, הרב מפוניבז', הרב גרדנביץ והילד הקטן...

"דובר המשלחת היה הרב מפוניבז': 'כבוד הרב', הוא פונה למרן ה'חזון איש', 'יש לנו ילד חדש, מוטי המתוק, מאז שהגיע אלינו לפני ארבע ימים הוא לא רוצה להתרחץ, ללבוש פיג'מה, הוא ישן עם הבגדים, וחם פה כל כך...'.

"ה'חזון איש' מנסה את מזלו, ושואל בחיוך: "מרדכ'לה למה אתה לא רוצה להתרחץ?'. ולפתע, כאילו נפלו חומות ההגנה של הילד,

הסאטמר רב'ה שאל אותו בכמה כסף מדובר, והלה השיב: '2000 דולר'. הרב'ה פנה לגבאי, ר' יוסל אשכנזי, והורה לו לתת לאיש 1950 דולר! לאחר שהלך שאל הגבאי את הרב'ה: "למדנו רבינו, אם כבר נתתם את רוב רובו של הסכום, מדוע לא נתתם לו עוד 50 דולר, להשלים לסכום המלא?"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל, על איך עושים חסד

"ותאמר גם לגמליך אשכנז" (בראשית כ"ד, י"ט)

רבינו יונה כותב, כי במצוות גמילות חסדים לא די בעצם עשיית החסד, אלא יש להשקיע מחשבה איך ובאיזו צורה לעשות את החסד.

בהקשר לכך שמעתי סיפור נפלא על הסאטמר רב'ה זי"ע: פעם נכנס אליו אדם שלא היה מחסידיו, וסיפר לו שהוא גר בדירה שכורה שבעל הבית הוא גוי, וזוהי שלושה חודשים שלא היה לו מהיכן לשלם את דמי השכירות. בעל הבית הודיע לו כי אם עד מחר לא ישלם - הוא 'יזרוק' אותו מהדירה וינקוט כלפיו צעדים חמורים, כדי לאלצו לשלם את חובו.

הסאטמר רב'ה שאל אותו בכמה כסף מדובר, והלה השיב: "אלפיים דולר - עוד מחר".

הרב'ה פנה לגבאי, ר' יוסל אשכנזי, והורה לו לתת לאיש אלף תשע מאות וחמישים דולר! הלה, כמובן, קבל את הכסף בשמחה ובששון. לאחר שהלך שאל הגבאי את הרב'ה: "למדנו רבינו, אם כבר נתתם את רוב רובו של הסכום, מדוע לא נתתם לו עוד חמישים דולר, להשלים לסכום המלא?"

אמר לו הרב'ה: "בוא ואסביר לך. אם הייתי נותן לו את כל האלפיים דולר, כשהוא היה מגיע הביתה, ומספר לאשתו כי ביקש מהסאטמר רב'ה אלפיים דולר וקיבל אותם - אשתו הייתה אומרת לו: 'שוטה שכמוך, למה ביקשת רק אלפיים? היית צריך לבקש מהרבי ארבעת אלפים, והוא היה נותן לך'..."

"מה עשית? נתתי לו רק אלף תשע מאות חמישים דולר, כדי שיראה שאני יכול לתת יותר, וכך לא תהיינה טענות כלפיו בשונו הביתה".

מורי ורבותי! לא די לעשות חסד, צריך לעשות אותו מתוך מחשבה! אספר לכם געוואלדיגע מעשה, על חסד מופלא של הטשעבינער-רב זצ"ל:

ברחביה היה יהודי מסכן ועלוב נפש בשם 'מנדל'. הוא שכנע את עצמו שהוא יודע לשיר יפה... בכל מקום שאליו הגיע - הוא היה נעמד ומתחיל להתחנן. הילדים היו לועגים לו ומחקים אותו... שמע על כך הטשעבינער-רב, והתמלא צער על אותו יהודי מסכן.

מה עשה?

קרא לו לביתו ואמר לו: "שמעתי שאתה יודע לשיר יפה. תעשה

עמי חסד ותשיר בפני".

מנדל פתח את פיו והחל לשיר. כשסיים אמר לו הרב: "ישר כח, ממש תענוג!". כדי להראות לו את שביעות רצונו, נתן לו מטבע והוסיף: "אבקש ממך, אם אתה יכול, בוא אלי גם מחר, כדי לשיר לפני שוב".

המילים החמות, וכמובן גם המטבע שבצידן, החיו את נפשו של אותו יהודי מסכן. למחרת הוא שב לביתו של הטשעבינער-רב ופצח בשיר.

גם הפעם הודה לו הטשעבינער-רב ונתן לו מטבע, וביקשו שיבוא מדי יום להנעים לו בקולו.

וכך מדי יום היה היהודי מגיע לבית הרב, שר לפניו ומקבל מטבע... עד שבני הבית החליטו לשים קץ לטרחנות של אותו מנדל. אמרו לו: "ר' מנדל, אין צורך יותר לשיר בפני הרב, ניתן לך כל יום מטבע בלי שתצטרך לשיר..."

מאז הפסיק מנדל לשיר בפני הרב. כעבור מספר ימים, שאל הרב את בני ביתו: "מדוע הפסיק ר' מנדל לבוא?". סיפרו לו בני הבית שאמרו לו שיתנו לו מטבע בלי לשיר...

אמר הרב: "וכי את המטבע הוא צריך? הוא צריך לשיר, זה מה שמחיה אותו! תקראו לו מיד!".

כך חזר מנדל לשיר לפני הרב.

סיפר לי בחור, שפגש פעם את אותו מנדל בז'כרון משה' והתעניין בשלומו, אמר לו מנדל: "אני ממהר, אין לי זמן, אני צריך לשיר אצל

אשה גויה הגיעה לאחת השכונות החרדיות בירושלים, ונצפתה כמי שמסתובבת ברחובות השכונה, ועוקבת אחר הליכות התושבים. איש לא ידע מי היא ולאילו מטרה הגיעה לשכונה, ובשלב מסוים החלו אף לחשוד בה

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ההבדל הגדול בין יהודים לעמים אחרים

"אלי לא תלך האשה" (בראשית כ"ד, ל"ט)

"אמר לו אברהם בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מדבק בברוך" (רש"י)

המשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל שיגר מכתב לאחד מידידיו, והוא מדגיש בפתח האגרת שהדברים נכתבים בהיותו במטוס, בדרכו מציריך שבשווייץ למדינה אחרת באירופה.

בין הדברים הוא מציין, שבעת הטיסה היה לו פנאי להתבונן בדבר פלא; הנה אני נמצא עכשיו במטוס, הגומא מרחקים גדולים במהירות רבה עד מאד. והרי יש גם רכבות הנקראות 'רכבות מהירות', ובכל זאת אין כל השוואה בין מהירותו של המטוס ליכולת מהירותה של הרכבת, גם זו המהירה ביותר. מדוע?

הרי גם הרכבת היא כלי נסיעה מהיר, והראיה שהיא נקראת 'רכבת מהירה', ומדוע, אפוא, היא אינה מצליחה להדביק את מהירותו של המטוס, גם אם לא יהיה זה המטוס המשוכלל ביותר?

ותיץ המשגיח, שהסיבה לכך היא שהרכבת לא התרוממה מעל הארץ... פסי הרכבת נסללים על האדמה, ואילו נתיבי התעופה של כל המטוסים הם באוויר. ורק מי שמתרומם מעל הארץ, יש בידו להסיר את כל המגבלות ולהאיץ ולהגביר את מהירותו. "מי שנמצא עדיין על הארץ", ציין המשגיח במכתבו, "נתון תחת מגבלות החומר, וגם אם יעשה כל מה שביכולתו, וימצה את כל כישוריו וכוחותיו, לא יגיע לדרגתו של מי ש'המריא', של מי שעושה את דרכו באוויר".

בוודאי שהמשגיח לא התכוון בדבריו אלה, להורות לשומעי לקחו שלא יצעדו על הארץ, אלא יתעופפו באוויר... כל דברי ההדרכה שלו, לכל מי שבא עימו במגע במשך עשרות השנים שהרביץ תורה ומוסר בעם ישראל, נסבו תמיד על העיקרון שאסור לפסוח ולקפוץ על שלבים, ושעבודת ה' צריכה להיעשות שלב אחר שלב.

במכתבו הנ"ל דיבר המשגיח על הנקודה אליה צריך לשאוף כל יהודי, על רום הפסגות שבו הוא צריך להימצא בכל מה שקשור לרצונו להדבק בבוראו.

עליו להתרומם מעל הקרקע, ולהעפיל גבוה-גבוה. כי אם יישאר על הקרקע, יקיפו אותו מגבלות שונות.

===

אישה גויה הגיעה לאחת השכונות החרדיות בירושלים, ונצפתה

כמי שמסתובבת ברחובות השכונה, ועוקבת אחר הליכות התושבים. איש לא ידע מי היא, ולאילו מטרה הגיעה לשכונה, ובשלב מסוים החלו אף לחשוד בה.

במשך כל השבוע היא הסתובבה ברחובות, ובשבת קודש - במיוחד. החל משעה לפני התקדש השבת, ועד צאתה, נראתה האישה הגויה מהלכת במשעוליה של השכונה החרדית, ומי שנתקל בה יכול היה להבחין שמראה ההוד של שמירת השבת, השביתה ממלאכה, לבושי המלכות של ההורים והילדים המהלכים יחדיו ברוגע ובשלוה - כל זה משפיע עליה בצורה מיוחדת.

בשלב מסוים היא הציעה את עצמה לעבודה, כעוזרת בביתה של אישה חשובה, מחנכת בסמינר, שלא ראתה שום סיבה שלא לקבלה לעבודה. אלא שאז התבררו ונודעו הפרטים על סיבת בואה לירושלים, ומה היא בעצם, מחפשת כאן.

האישה ההיא רכשה התמחות רבה בחקר תולדות העמים. היא התרכזת בעיקר בתולדות האומות האירופאיות, אבל יום אחד אמרו לה שעד שלא תחקור את תולדות עם ישראל, לא עשתה ולא כלום... "לשם כך", יעצו לה, "כדאי לך להגיע לארץ ישראל, ולשהות בה מספר שבועות, עד שתצליחי לראות את מעלותיו של העם הזה".

מעניין, שהיועצים האירופאים אמרו לה, שאם היא מחליטה לממש את הצעתם, כדאי שתגיע לאחת השכונות החרדיות,

על הזדמנות כזאת

לא פוסחים

הצטרפו ללימוד מסכת פסחים בדף היומי
**מתחילים בזמן
ומסיימים בערב פסח!**

מתחילים - ז' כסליו, ומסיימים - ט' ניסן

סיפר לי הרב אשכנזי שליט"א, על בחור שלא התייצב לצבא, והיו לו בעיות גדולות מאוד. נודע לו שבשבוע זה הוא יום הארצייט של הצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, שהיה תמיד אומר - "פטיר ועתיר" - אם הנך רוצה לקבל פטור, ולהינצל מהצבא - התפלל ותראה ישועות, וכמו פטנט פעלה סגולה זו באין סוף מקרים שבאו לפניו...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על דרכי השידוך של יצחק אבינו

מסתפק במתן ההוראה ובקבלת הסכמתו של אליעזר, ומבקש ממנו להישבע?

ברוחניות - לא נוטלים סיכון!

אלא, שזו דרכם של צדיקים: ענייני העולם הזה אינם מטרידים אותם כל כך, והם אינם מקדישים להם תשומת לב ודאגה מרובות, אך בעניינים הקשורים ברוחניות - הם עושים ככל יכולתם כדי להימנע מסיכונים, ונוקטים בכל השתדלות אפשרית.

אברהם אבינו האמין לאליעזר עבדו - אבל כל זה עד הדברים הנוגעים לנשמת עם ישראל! ידע אברהם אבינו שכל ההמשכויות של האומה היהודית, שתמשך בתורה, בחסד ובאמונה - הכל תלוי באישה שייקח יצחק אבינו, שתהיה מושלמת במידת החסד.

"איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם... רבי אליעזר אומר: לב טוב" (אבות ב, ט). "לב טוב" פירושו: נתינה בלי הגבלה. אדם שיש לו לב טוב - רוצה שלשני יהיה כל טוב. כל הזמן הוא מחפש להיטיב ולהיטיב. האישה שתינשא ליצחק, הייתה חייבת להיות בעלת לב טוב, בעל חסד גדולה.

ולמה דווקא יצחק היה צריך אישה בעלת חסד באופן מיוחד? כי יצחק אבינו היה מדת הגבורה, והיה צריך למתק את הגבורה בחסדים. לכן אי אפשר היה לתת לו אישה שמוכנה לעשות קצת

אברהם אבינו מבקש למצוא אישה ראויה ליצחק בנו, שכבר היה באותה עת בן ארבעים שנה.

בידי מי הוא מפקיד שליחות חשובה זו, של מציאת אישה ליצחק? בידי "עבדו זקן ביתו" אליעזר עבד אברהם, אשר היה "מושל בכל אשר לו" - המנהל הכלכלי של אברהם אבינו, אחראי על כל ענייני הבית ועל נכסיו ואוצרותיו של אברהם.

אליעזר היה אדם גדול בפני עצמו, כפי שמפרשת הגמרא (יזמא כח ע"ב): "המושל בכל אשר לו - שמושל בתורת רבו", ועוד: "דמשק אליעזר - שהיה דולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים". הוא קיים את כל המנהגים שנהג בהם אברהם אבינו, וגם מבחינה חיצונית היה דומה לאברהם, בזקן ובמלבושים, עד כדי כך שהיה מזוהה כמו אברהם ממש! והיה יושב ולומד תורה יומם ולילה, שוקד על התורה, ומפיץ את אמונת אברהם אבינו בקב"ה.

לא פלא, אפוא, שאברהם סמך עליו בכל ענייני ביתו ועסקיו. את כל המיליונים שהיו לאברהם אבינו הפקיד ביד עבדו באומרו: 'אני סומך עליך במאת האחוזים. הנך יכול לפעול לפי שיקול דעתך בלבד, בלי לערב אותי כלל. אני עוסק בדברים חשובים יותר, לקרב עוד יהודי לאמונה בקב"ה, אין לי זמן להתעסק בדברים אחרים. קח את המפתחות של האוצרות והכספות ועשה בהם כטוב בעיניך!'

והנה, כעת, כאשר שולח אברהם את אליעזר להביא לבנו אישה מבנות חרן, הוא מבקש ממנו: "שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ, אשר לא תיקח אישה לבני מבנות הכנעני". כאן הוא כבר לא סומך עליו ומבקש ממנו שישבע! מה אירע פתאום? וכי פעם ביקש אברהם מאליעזר שישבע לו, כי לא מעל בכספי אדונו חליה?

ואמנם ידוע מה שדרשו רבותינו (ילקו"ש הושע רמז תקכח): "אמר לו: **אולי** לא תאבה האישה ללכת אחרי, **אלי** כתיב - אתן לו בתי, אמר לו: אתה ארור ובני ברוך ואין ארור מידבק בברוך, הישמר לך פן תשיב את בני שמה". התורה כתבה את המילה 'אולי' בכתיב חסר, לרמוז לנו שאליעזר חפץ היה להשיא את בתו שלו ליצחק.

אך גם אם ישנו החשש הזה מנגיעתו האישית של אליעזר, עדיין בולט ההבדל בין האמון המוחלט שנותן בו אברהם בכל הנוגע לענייני החומר, לדאגתו היתרה בעניין השידוך לבנו. מדוע אינו

חסד, אלא רק כזו האומרת "שתה וגם לגמלך אשאב", חסד בלי גבול. יהודי - אסור לו להגביל עצמו בחסדים. תראה, עד כאן אני יכול לעשות חסד, לא יותר. חס ושלום! "נתון נתן", "פתוח תפתח" - חסד בלי גבול ובלי מידה!

לכן, אף על פי שבכל הנוגע לביתו ולממונו סמך על אליעזר והעניק לו יד חופשית, בעניין הזיווג לבנו, הזיווג שעתיד להעמיד את כל כלל ישראל, נהג אברהם בזהירות עצומה וביקש מאליעזר שיישבע לו שיהג בדיוק על פי הוראותיו.

שחיטה כן, הלוואה לא!..

רבי ישראל מסלנט, התארח פעם באכסניה כלשהי. איש לא הכיר אותו שם, ובהופעתו לא היה שום רמז לגדלותו, מפני שנהג ללבוש חליפה קצרה ולחבוש מגבעת פשוטה, כאברך מן השורה. בכל זאת, מראהו העיד עליו כי תלמיד חכם בעל צורה הוא, ובעל האכסניה שאלו אם הוא יודע לשחוט, אך לאכזבתו השיב לו רבי ישראל בשלילה.

לאחר זמן ניגש רבי ישראל לבעל האכסניה, ובקשה בפיו: האם יוכל להלוות לו עשרה רובלים, והוא יחזיר לו את ההלוואה תוך שעות אחדות?

"במחילה מכבודו", ענה בעל האכסניה בתימהון, "הלא אני מכיר אותך ואני יודע מי אתה, כיצד מצפה אתה שאסמך עליך ואעניק לך הלוואה?"

נתן בו רבי ישראל מבט חודר ואמר: "עשרה רובלים אינך מוכן לסכן ולתת בידי אדם זר, שמוא לא תקבלם בחזרה. אינך סומך על הבטחתי שאחזיר אותם עוד היום, ויש בכך היגיון, הלא אינך מכיר אותי כלל. מדוע, אם כן, את האחריות על כשרות מטבח האכסניה שלך, מוכן היית להפקיד בידי, אך ורק על סמך ההצהרה כי אני יודע לשחוט? על כספך אתה מפחד ועל נשמתך אינך חושש כלל!..."

זהו ההבדל בין צדיקים לעמי הארצות: אלה מקלים בענייני העולם הזה, ומחמירים בענייני העולם הבא, ואלה דואגים על כל פרט מענייני העולם הזה, אך מרשים לעצמם להקל ראש בענייני העולם הבא.

אליעזר מתפלל ונענה מיד

אברהם אבינו שולח את אליעזר עבדו למצוא שידוך לבנו יצחק, שאינו יכול לצאת לחו"ל לחפש את זיווגו, בשל היותו עולה תמימה. אליעזר נענה, ובהגיעו לחרן הוא מעתיר תפילה ארוכה להצלחת השידוך. אין די בתפילתו של אברהם על בנו וגם לא בתפילת יצחק על עצמו.

אליעזר התחיל להתפלל: "ויאמר... ויעשה חסד עם אדני אברהם... והיה הנערה אשר אומר אליה...", ומיד נענתה תפילתו: "ויהי הוא טרם פלה לדבר והנה רבקה יצאה... ויבדה על שכם" (כד, טו).

זהו כוח של תפילה מתוך הלב!

סיפר לי הרב אשכנזי שליט"א, על בחור שלא התייצב לצבא, והיו לו בעיות גדולות מאוד. נודע לו שבשבוע זה הוא יום הארצייט של

הצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, שהיה תמיד אומר - "פטיר ועתיר" - אם הנך רוצה לקבל פטור, ולהינצל מהצבא - התפלל ותראה ישועות, וכמו פטנט פעלה סגולה זו באין סוף מקרים שבאו לפניו... הלה שמעו, והלך לציון הצדיק הרב שרעבי זצ"ל, התחנן לפניו וביקש, שכשם שבחיי חיותו היה מעתיר על הבאים לפניו, והיה אומר להם "פטיר ועתיר", כך גם עליו יתחנן במרומים.

הבחור הנ"ל היה צריך להתייצב לפני שופט, ובדרך כלל על "עוון זה" נשפטים לששה חודשי מאסר.

פנה אליו השופט בשאלה מפתיעה: "מה אתה רוצה? למה לא התייצבת?"

והבחור ענה: "אני רוצה ללמוד תורה".

והנה "פטיר ועתיר"! השופט נענה בדרך נס: "הנך פטור מעונש, אתה זכאי!"

זהו כוחה של תפילה אמיתית!

אליעזר לא סייע לרבקה

כאשר יעקב אבינו ראה את רחל באה עם צאן לבן, מיד ניגש וסייע לה ולרועים שהמתו על יד הבאר: "ויגל את האבן מעל פי הבאר" (כט, י). גם משה רבנו השקה את צאן בנות יתרו: "ויקם משה ויזשען וישק את צאנם" (שמות ב, יז). כי כאשר רואים שהזולת טורח ועמל, יש מצווה לסייעו.

לאור זאת, לא מובן מדוע אליעזר עבד אברהם לא סייע לרבקה, שהייתה אז ילדה בת שלוש, בשאיבת המים, ולא זו בלבד אלא ביקש ממנה להשקותו, ואף את גמלו.

בקשה זו נוראה ועצומה, יותר מאדם המבקש מילדה קטנה למזוג לאלף איש כוסות מים! הייתכן דבר כזה?

זאת ועוד, אליעזר היה גיבור גדול, כמו שדרשו רבותינו (נדרים לב ע"ב) על הפסוק "ויקם את חניציו ולידי ביתו" (יד, יד), שלוש מאות ושמונה עשר חיילים לקח איתו אברהם למלחמה, ואליעזר היה כנגד כולם, ויש אומרים שלקח רק את אליעזר, ובעזרתו בלבד נלחם [אליעזר בגימטריא שלוש מאות ושמונה עשרה]. היו עמו עשרה עבדים חזקים, ורבקה יכלה להשאל להם את כדה כדי שידלו בעצמם!

התשובה היא, שאליעזר ידע דבר אחד: בשביל לקבל אשת חסד, שתעמיד את כל בית ישראל ותכוננו על עמוד החסד, עליה להיות בעלת חסד בלי טרוניות!

ראה אליעזר שהמים עלו לקראתה (בראשית רבה ס, ה), אך לא הסתפק בזאת. אפילו תראה אותות ומופתים שנעשים לזולת, אין זו אמת מדה להכיר את מידותיו ופנימיותו.

אליעזר לא הסתפק בניסים שנעשו לרבקה, הוא לא הסיק בגללם את המסקנה כי רבקה צדיקה וקדושה, אלא ביקש ממנה להשקות גם את הגמלים!

וזאת כי רצה לראות איך טורחת היא לגמול חסד, גונחת שוב ושוב, ובכוחותיה הדלים נושאת כד ועוד כד עד כלות הכוחות, חסד מושלם מכל הלב, ורק כשראה שהיא מושלמת במידותיה ובמעשיה, הבין כי

שלהגיע לדרגת האבות - ודאי לא נצליח, אך הכוונה בזה היא, שאולי קצת נגע במועשי האבות הקדושים ונתבשם מריחם, אפילו נגיעה קטנה.

לפעמים גם נגיעה בקצה המזלג בחתיכת בשר משובחת והרחתה - מספיקות. כך, להבדיל, במעשה האבות הקדושים, אולי ניגע מעט במעשיהם, אל תקרי "גיענו" אלא "גענו", **אם זכינו קצת לנגוע במעשיהם הגדולים - כבר השגנו דבר גדול!**

עלינו להשתדל לגמול חסד עם הזולת בשלימות, ללא הערות וטרוניות, חסד ללא גבולות, בלי חשבונות, מכל הלב.

"וְתֹאמַר שְׂתֵה אֲדֹנִי וְתִמְחַר וְתִרְדּוּ בָּהּ עַל יְדֵה וְתִשְׁקְהוּ" (בראשית כ"ד, י"ח)

יש להתבונן ולהבין, מניין למדה רבקה לעסוק במצוות חסד, הלא בני ביתה היו רשעים, שהרי מי שרק היה שומע את שמו של לבן, כבר יודע על מי מדובר, כיון שהתפרסם ברמאויותיו. כמו כן אביה בתואל מת ברשותו, ואם כן ממי היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכאלו?

בספר **"לבוש יוסף"** הביא בשם מרן **רבינו עובדיה יוסף** זצוק"ל, שביאר זאת על פי מה שמצאנו במדרש, כי אברהם אבינו היה שולח לבני משפחתו מכתבים בענייני יסודות האמונה והנהגות טובות, כדי לקרבם ליהדות, וגם לבתואל, שהיה בן אחיו (כמובאר בסוף הפרשה הקודמת), היה שולח מכתבים, וכשהיה פותחם והיה רואה שאין בהם כסף, היה נותנם לבנו רבקה שתקרא בהם, כי רק כסף עניין אותו... וכך, בכל פעם שהיתה רבקה קוראת במכתבים של אברהם אבינו ע"ה, היו הדברים משפיעים עליה, עד שבמשך הזמן הכירה בבורא עולם והחזיקה במדותיה הטובות, ומכאן הגיעה למעלתה הגבוהה במידת החסד.

(לקט מתוך 'משכני אחריר')

נערה זו ראויה להעמיד את האומה היהודית, שבניה בעלי חסדים, ביישנים ורחמונים - **"אֲתָה הַכֶּחֶת לְעִבְדֶּךָ"**.

לפעמים אדם נותן צדקה, אך תוך כדי הוא מעיר: 'בשביל מה צריך לתת לו? מדוע אין הוא עובד?... וכדומה.

כשאדם מתלונן ועושה חשבונות - הוא פוגם בחסד! יש לתת בלי הערות וביקורת! זוהי הגדולה! **על אף שרבקה רואה את הגברים החסונים שעומדים מולה ויכולים לשאוב בקלות, היא אינה מתרעמת ואינה מתלוננת, אלא מקיימת את החסד שנקרה לפנייה בשמחה ובשלמות.**

ובאמת רבותינו אומרים, שדווקא כאשר שאבה לעצמה עלו המים לקראתה, אך כשבאה לשאוב לאליעזר, לעבדיו ולגמליו, לא עלו המים לקראתה, אלא הייתה צריכה להתכופף ולהתאמץ לשאוב בעצמה - **"וְתִרְדּוּ בָּהּ עַל יְדֵה... וְתִעַר בָּהּ אֶל הַשֶּׁקֶת" (כד, יח-כ)**, וזאת כדי שהחסד יהיה שלם, על אף הקושי הרב.

רבקה מלמדת אותנו יסוד חשוב מאד: היא אינה מתעניינת מי הוא האדם העומד מולה, ואף כי נראה שבקשת אליעזר אכזרית, הילדה הקטנה עמלה וטורחת לגמול חסד, כי אותה מעניין רק מה עליה לעשות ולא דבר אחר!

פתח תפתח, נתן נתן

רבקה אמנו קיבלה לבעל את בנו של גדול הדור, **"נְשִׂיא אֱלֹקִים"** (כג, ו), בנה של נביאה, שרה אמנו שסוכה ברוח הקודש, והוא בעצמו צדיק, נביא ובעל רוח הקודש, גאון הגאונים של הדור, עשיר מופלג, והכל בזכות החסד שעשתה ללא גבולות.

עלינו ללמוד לעשות **כל חסד שבא לידינו בשלמות, ללא גבולות וללא טרוניות**: **"נָתַן תִּתֵּן" (במדבר כז, ז)**, **"פֶּתַח תִּפְתָּח" (דברים טו, ח)** - חסד בלא גבולות!

חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי (תנא דבי אליהו פרק כה). שמעתי פעם מראש הישיבה שלי, **רבי מאיר רובמן זצ"ל**,

* **שיעורים מקוצרים על הדף היומי**

* **דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום**

* **ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע**

* **סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות**

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

כשנכנס ר' עזריאל לבית... שאל את ידידו: "כמה עלתה לך הנברשת הזו? ענה בעה"ב: "7000 דולר!!!". ר' עזריאל עשה רגע חשבון וענה: "אה... זאת אומרת: שבעים נשמות של בעלי תשובה תלויות פה על הנברשת"... לאחר כמה ימים חזר אליו אותו גביר ואמר לו: "אל תשאל... כל פעם שאני מסתכל עליה, אני רואה שבעים נשמות תלויות ומתנדנדות לי על הנברשת"...

שיחה מיוחדת של הגה"צ רבי עזריאל טאובר זצ"ל, על קירוב רחוקים וקרובים

זכיתי וישבתי לפני ר' עזריאל טאובר זצ"ל בחיי חיותו, והוא סיפר לי על הימים הטובים והמלבבים כשתנועת התשובה היתה בעיצומה... היו נערכים סמינרים של חזרה בתשובה על ימין ועל שמאל... והסמינר היה נראה, להבדיל, כמו בית חולים גריאטרי... כמו שיש מחלקות בבית החולים, שרק נכנסים אליהם אבל לא יוצאים... ככה היה נראה סמינר!!! היו נכנסים חמישים משפחות בלי כיפה, וארבעים היו יוצאים משם בעלי תשובה גמורים... וזה היה מעשים שבכל יום... מאות ואלפי משפחות פשוטו צורה ולבשו צורה תוך תקופה קצרה...

עד כדי כך, שהיתה סטטיסטיקה של ארגון 'ערכים', שכל 100 דולר שווה בעל תשובה!!! אתה תורם 1000 דולר - השבת עשר נשמות לכור מוחצבת!!! ו... כיום אנחנו כבר פוגשים לא אותם, אלא את המשפחות המסועפות של הנכדים שלהם... תחשוב, יהודי לפני ארבעים שנה עלה על הגל, והחליט להתמסר לסמינרים של ערכים... והתרים ותרם מהונו ומאונו... והיום מסתובבות משפחות שלמות של בני תורה, תלמידי חכמים שנוקפים לזכותו... זה הרי בלתי נתפס!!!

רק לשבר את האוזן: שבאותה תקופה של תנועת התשובה, ר' עזריאל הוזמן לחנוכת הבית אצל גביר קרוב, שגם תרם הרבה מהונו לעניין. יום אחד אותו גביר בנה לעצמו וילה מכובדת. בכניסה לבית המהודר היתה נברשת יפה כיאה... כשנכנס ר' עזריאל לבית, שאל את ידידו: "תגיד לי: כמה עלתה לך הנברשת הזו??" ענה בעה"ב: "שבעת אלפים דולר!!!". ר' עזריאל עשה רגע חשבון וענה מיניה וביה: "אה... זאת אומרת: שבעים נשמות של בעלי תשובה תלויות פה על הנברשת..."

לאחר כמה ימים, חזר אליו אותו גביר ואמר לו: "אל תשאל, הרסת לי את הנברשת... כל פעם שאני מסתכל עליה, אני רואה שבעים נשמות תלויות ומתנדנדות לי על הנברשת..."

עכ"פ כך היה, עד לפני עשרים שלושים שנה, למי שזוכר זו הייתה תופעה!! ולאט לאט היא דעכה והתמעטה... כמובן שגם היום יש תמיד חוזרים בתשובה, והדלת תמיד פתוחה... אבל לא מתקרב לוואקום האדיר שהיה אז...

ואני מקשיב לתיאור של ר' עזריאל, כולי מוקסם, וחושב לעצמי

בקנאה: מי יתן... הלוואי!!! הלוואי והייתי זוכה להחזיר יהודי אחד בתשובה!!! לקחת בן יתום ואבוד, שלא יודע מה זה 'שמע ישראל' ולהשיב אותו הביתה לאביו שבשמים. להפגיש אותו עם אביו שכ"כ המו מעיו עליו. איזו זכות עצומה... מי יתן לי כזו זכות? איפה היום? אף פעם לא הצלחתי. ניסיתי כמה פעמים להחזיר יהודים בתשובה... איפה? היום זה לא הולך בקלות...

יצא לי לשוחח על זה עם ר' עזריאל זצ"ל: אמרתי לו שיש לי חלישות הדעת מזה...

אני, עם כל הכבוד, יושב וכותב עלונים של 'שלהבת' או 'אנדרבר' ומחזק יהודים... אבל תכל'ס, עם מי אני מדבר?? עם יהודים יראים ושלמים שמדקדקים קלה כבחמורה, ואני מכניס להם עוד איזה קנייטש, עוד איזה דחיפה קלה, אני לא באמת עושה משהו משמעותי!!! זה כמו לדחוף עוד איזה מאה שקל לבן אדם אמיד, נו... מה נתת לו?? עוד כמה שקלים? הוא לא היה רעב בלעדך!! והוא לא נהיה שבע בזכותך!! ואילו כשאני שומע את הסיפורים של ר' עזריאל, איך הוא החזיר מאות ואלפים בתשובה... אני מתקשה להסתיר את הקנאה שלי!!

ר' עזריאל הקשיב לי, חיך חיוך גדול ואז דפק על השולחן וכמעט צעק:

"לא!!!! יש לך טעות!! אני מאד מבין את הטעות שלך. זו טעות מאד נורמלית ומתבקשת.

בגלות... כעת כבר יש את 'האובדים' בארץ אשור והנידחים בארץ מצרים, שצריך להשיב אותם לצור מחצבתם, אבל אסור לשכוח שהעבודה האמיתית והמשמעותית מחכה לנו, לא מול האובד והנידח, אלא מול הכלה שכבר יושבת בחדר ייחוד, וצריך להסביר לה איך לחיות נכון..."

סיים ר' עזריאל ואמר: "שם!! בשינוי התפיסה הזה, שם נפתח ארגון 'שלהבת', והתחלנו להתעסק עם מהותו של יהודי... התחלנו לפנות לחרדי מבטן ומלידה, שהוא כבר יודע הכל, הוא כבר עושה הכל, הוא כבר מסתובב בבית המקדש ומקריב קרבנות, ואנחנו רוצים שהוא יישאר שם ויהיה לו טוב שם! ויהיה לקב"ה כלה שהוא יוכל להסתכל לה בעיניים..."

סיים ר' עזריאל ואמר לי בתקיפות: "תדע לך שבעיני, הרבה הרבה יותר חשוב וערכי, ללכת לחרדי גמור ולהגיד לו שיתייחד ויתאחד עם הקב"ה בשמחה... מאשר לגלות לחילוני שיש בורא עולם... מבחינתי הישג הרבה יותר גדול לגלות לחרדי, על איזה יהלומים הוא כבר מזהלך... מאשר להשיב לקב"ה עוד בן אובד חזרה הביתה..."

עד כאן דברי ר' עזריאל זצ"ל... עדות מכלי ראשון!!!
להגיד לך שהשתכנעתי לגמרי לגמרי? קשה לי לומר. עדיין... עדיין... מי ייתן לי איזה חילוני ואשיב אותו לאבא שבשמים... רק לדמיין את המפגש המרגש בין אבא מתגעגע לבן אוהב, לאחר עשרות שנות ניתוק מוחלט ביניהם... אני לא עומד בזה...

אבל סו"ס אני מודבר בתיאוריה... ואילו ר' עזריאל שעשה את זה, ופגש את זה למאות ואלפים... והפגיש המון המון בנים אבודים עם אביהם שבשמים... העיד בפני וחרז על זה עשרות פעמים, שהרבה יותר חשוב לאבא שבשמים, אותה כלה שכבר יושבת מולו בחדר ייחוד... שתפסיק להיות עצובה, ותתחיל ללכת אחריו באהבה ובנאמנות ובשמחה ובטוב לבב מרוב כל... וזה חשוב הרבה יותר מאותה בת אבודה שעדיין לא מצאה את הדרך חזרה... ואם את שני העולמות האלו הוא פגש וככה הוא העיד - אנחנו מחויבים לדיאגנוזה שלו!!

וזה בהחלט מחייב... כן!! תחשוב שעם כל הכבוד לבעל תשובה חטרי הזה, שפעם ראשונה שומר שבת ופעם ראשונה מכיר את בוראו... כולנו היינו מוחים דמעה, אם היינו רואים את הרגעים הנעלים האלו... אז בוא ננסה יחד לרגש את עצמינו.
זה לא מובן מאליו... גם לר' עזריאל המסקנה הזו הגיעה לאחר עשרות שנים... אבל אפשר! אפשר להבין את זה! נתאמץ קצת...

(הרב ישראל פולק, מתוך עלון 'שלהבת' אב תש"פ 148)

"ברור שהשכל הישר אומר שלהחזיר בן שבוי לקב"ה משבי החילוניות - זה הרבה יותר מלתת עוד איזה דחיפה חיובית לבן חרדי, הסמוך כבר על שולחן אביו..."

"אבל, המשיך ר' עזריאל ואמר: "זה בדיוק השינוי תפיסה שקרה לי ולר' שמשון פינקוס זצ"ל, לפני יותר משלושים שנה! שינוי היינו עסוקים בקירוב רחוקים, שינוי התרוצצנו בכל קצוות תבל להחזיר יהודים בתשובה, ופתאום הבנו שנכון!!! מאוד מאוד חשוב לעשות שידוכים לקוב"ה... יש כ"כ הרבה ילדים אבודים של הקב"ה, שעדיין לא מצאו את השידוך, עדיין לא יצרו קשר עם בורא עולם, וצריך להתרוצץ מסוף העולם ועד סופו כדי לשדך אותם!!

"אבל!!! פתאום קלטנו שאנחנו משדכים לקב"ה המון המון 'כלות', ותכל'ס... כשהכלה נכנסת לחדר ייחוד - היא לא מסתדרת שם... לא לגמרי טוב לה שם, היא עצובה ומזומזמת, ו'תחת' אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל"

"תחשוב מה יקרה לו יצויר, שיש המון שדכנים ונעשים שידוכים על ימין ועל שמאל, אבל אין הדרכת חתנים וכלות, אין יעוץ נישואין, כולם אמנם מתחתנים... אבל דווקא אחרי שמתחתנים... בדיוק שם הכל נתקע!!! הכל מגיע למבוי סתום!!! נו... תאר לעצמך שהיה כזה מקרה... מה היו צריכים לעשות??? היו צריכים לדפוק על השולחן, ולהתחיל להשקיע את כל המשאבים בהדרכת חתנים וביעוץ נישואין, מאשר בשדכנות, כי... שדכנות זה דבר נפלא! אבל שהיה לאן - שלא נשדך לריק ולא נלד לבהלה..."

המשיך ר' עזריאל ואמר לי: "פתאום קלטנו שאנחנו מכניסים המון המון כלות לחופה, אבל כשזה מגיע לחדר ייחוד - משהו שם נתקע!! אבא שבשמים יושב מול הכלה, והיא לא מתסכלת לו בעיניים... העיניים שלה עצובות! והיא לא מבינה מה היא עושה פה? מה רוצים פה?"

"ואז שינינו את כל התפיסה, והגיענו למסקנה שעם כל הכבוד והחשיבות להביא לקב"ה עוד ועוד בנים אבודים מתאילנד ומהודו... אבל יש דבר אחד עוד יותר חשוב:

"הדרכת כלות!!! להסביר לכלה, ליצוק לה תוכן במהותו של יהודי, שתבין את העוצמה של 'זכרתי לך חסד נעוריך' אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה... בל נשכח!!! בית המקדש נחרב לא בגלל שהיו הרבה יהודים אבודים ורחוקים מאביהם שבשמים, אדרבה, בית המקדש נחרב בגלל אותה כלה שהייתה בחדר ולא ידעה מה היא עושה שם... על זה נחרב בית המקדש!!! אמנם אחרי... אחרי שכבר היה חורבן... ואחרי שעם ישראל התפזרו

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

יהודי אחד נכנס בשאלה על שידוך מסוים, אם מתאים הוא עבור בנו, והרב שיבח מאוד את ההצעה, שמן הראוי לתופסה חיש מהר, בטרם יקדימונו אחר... כעבור מספר ימים נכנס אצלו גם אבי הבת, בשאלה אודות אותו שידוך עם אותו בחור. ענה לו הרב: "מן הנראה שמגיע לבתך יותר מזה..."

הגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א, על פרשת השידוכים

"וְלִמְחַת אִשָּׁה לְבָנִי" (בראשית כ"ד, ד')

פרשת חיי שרה הלא היא פרשת השידוכים

יהודי נכבד הגיע לפני הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', וביקש לברר אודות בחור אחד מתלמידי הישיבה שמציעים לפניו לשידוך. ישב אותו אדם והיפך בשאלות לרוב, הוא בירר על מידת התמדתו, התערבותו בשיעורים, למדנותו, כוח חידושו ופלפולו; והאם נחשב הוא מן העילויים, האם החברותיות שלו גם כן מן העילויים... וכך סבב כל העת בעניין 'חשיבותו' של הבחור בלימוד.

כשסיים את שאלותיו ופנה ללכת, עצרו ראש הישיבה ושאלו:

"יסלח נא לי במטותא, למי מוצע השידוך?"

"מה זאת אומרת?", תמה האיש, "עבורי!"

"אם כן הכל מובן", אמר ראש הישיבה, "אני לתומי סברתי, שהשידוך מוצע עבור בתך..."

"בוודאי בשביל בתי!", הזדעק האיש, "הלא אמרתי שהשידוך הוצע עבורנו!". הוא לא הבין מה רוצה הרב, וכבר החל להתבלבל.

הסביר לו ראש הישיבה להבין ולהשכיל: "במחילת כבודך, טעות חמורה בידך! במקום לחפש 'בעל' טוב לבתך, רואה אני שמחפש אתה 'חתן חשוב' [א חשובר איידעם] לעצמך! כשהחפוש הוא עבור החותן [שווער], השאלות הן בעיקר כמה הוא מתערב בשיעורים, ואם הוא נחשב 'למוד' בין העילויים. אבל כשמחפשים בשביל הבת, השאלות הן שונות קצת: בעיקר איך הוא במידות, כיצד הוא מתנהג בפנימיה, בחדר האוכל... חריפותו הגדולה בלימוד לא תועיל לאשתו, אם הוא אינו בעל מידות!"

ידועה אמרת העולם, שאמרה האשה לבעלה: "מציד' תוכל להחשיב אותי כמו הרבנית מוורשא בעצמה, שהרי בעצם הייתי עושה בשבילך הכל, גם אילו הייתי הרבנית מוורשא, ואם כן, גם מצדך יכול אתה להחשיבני כמו הווארשעווערער-רעבעצין. רק מה, שלמעשה אין אני הרבנית מוורשא, זהו רק מפאת שאין אתה הרב מוורשא..."

לפיכך, צריך האדם בעיקר לתקן את עצמו ואת מידותיו, שהן עיקר יסוד הבית, ושללימוד התורה שלו יאיר ויזכר את מידותיו לטובה.

בפי החסידים שגורה האמרה: "לא מספיק מה שלמדת 'אתה' בתורה, ופלפלת בה ברוב חשיבותך, אלא בעיקר מה התורה לימדה אותך!"

יש לגשת לכל עניין השידוך בתמימות, לדעת בחכמה מה נכון לברר, ועד כמה צריך דרישות וחקירות.

סיפר לי חכם אחד, שרבים באים אצלו להתיעצות בענייני שידוכים, כדי שיבדוק את המספרים של השמות [נומרוולוגיה] וכו' כידוע, כיון שהוא התפרסם כמומחה לזה, והוא נענה להם ובודק. אבל מכל מקום, בבניו שלו עצמו הוא אינו נגיש לבדוק ולא לחקור בכלום, אלא הולך בתמימות. הוא פרש לי טעמו, כי כאשר בודקים - נכנסים ללחץ, ורק סובלים מזה, ולמה לנו להילחץ בדברים אלו? והמבין 'בין' "תן לחכם ויחכם עוד" (משלי ט, ט).

מורן ה'קהילות יעקב' צווק"ל היה אומר: מדוע רואים בענייני השידוכים שהבחורים מרבים לברר ולסרב, ומהססים וכו'? כי מתחילה חושב לו הבחור ש'כל' העולם חפץ בו, ולכן הוא מסרב להצעת השידוך הראשונה, כי בזה לא יפסיד עדיין את 'כל' העולם, וכן לשנייה ולשלישית וכו', שהרי כולם רוצים בו... אבל אחר כך, נוכח שלא 'כל' העולם חפץ בו, ורבים ממאנים לקחתו פעם אחר פעם; עד שנכנע ולוקח את האחת שכבר כן תסכים לקחתו...

האמת ידועה למי שהתנסה בדבר, שכששידוך צריך להיגמר, הרי מן השמים מסובבים בהרבה דרכים מופלאות שיצא השידוך לפועל, ומסדרים שישמעו הצדדים רק את השמועות הטובות, ושימצא חן בעיניהם וכו'; והרבה דרכים למקום, והדברים ידועים ליודעים.

בספר "דרך שיחה (עמי תלא) מביא, שנכנס אדם אחד אצל ה'חזון איש' צווק"ל, לברר אודות בחור שה'חזון איש' הכירו. ענה ה'חזון

איש': "יכול להיות יותר טוב". אמר השואל: "הרי כל בחור יכול להיות טוב יותר". ושוב שאלו על יראת השמים של הבחור, ועל המידות וכו', ועל הכל עונה לו ה'חזון איש' באותו פתגם "סיקען זיין בעסער"... [יכול להיות טוב יותר], והיהודי אומר: "אכן בכל דבר יכול להיות יותר טוב". כשיצא השואל, אמר למלווהו שה'חזון איש' שיבח את הבחור! והשידוך אכן יצא לפועל.

מעשה זה סיפר ה'חזון איש' בעצמו לאחותו ע"ה, והוסיף על כך: "זהו דבר משונה: הרי בר דעת הוא השואל, וכי אינו מבין מה שמדברים עמו ורומזים לו ברורות? אין זאת אלא, שכשידוך צריך לצאת לפועל, לא יעזור כלום!"...

מעשה מופלא אחד, שיש מספרים אותו על מרן ה'חזון איש' זצוק"ל, ואני שמעתי על הרב הקדוש רבי שלמה מזוועה, זכותו יגן עלינו. ואפשר שתרוויהו קשוט, שכן היה טיב מעשה זה אצל שניהם: יהודי אחד נכנס בשאלה על שידוך מסוים, אם מתאים הוא עבור בנו, והרב שיבח בפניו מאוד את ההצעה, שמן הראוי לתפסה חיש מהר, בטרם יקדימו אחר...

כעבור מספר ימים נכנס אצלו גם אבי הבת, בשאלה אודות אותו שידוך המוצע לפניו, עם אותו בחור. ענה לו הרב: "מן הנראה שמגיע לבתך יותר מזה..."

השידוך הממולח והנמרץ שמע את התשובה הסותרת שנתן הרב לשני האבות, ונכנס בעצמו בשאלתו: "מדוע סותר הרב משנתו? לאבי הבחור אמר הרב שהשידוך מתאים ביותר, ואלו לאבי הבת אמר שאינו מתאים עבורה?"

הסביר לו הרב: "אינני יכול להתכחש לאמת הפנימית שהנני מרגיש, ולכל אחד צריך אני לענות לפי מה שנוגע אליו: כשהשאלה מגיעה מצד הבחור השואל על הבת, הרי שהיא הצעה קוסמת וטובה עבורו מאוד, אבל כשהשאלה מגיעה מצד הבת על הבחור, דומני שמגיע לה שידוך הרבה יותר הגון וטוב..."

זו היא דמותו של מנהיג, המהלך "לפי רוחו של כל אחד ואחד!" (רש"י במדבר כז, יח)

לחיות עם ה' גם בענייני גשמיות

"ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע משקלם ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם" (כד, כב)

פירש רש"י: בקע - רמז לשקלי ישראל בקע לגולגולת. ושני צמידים - רמז לשני לוחות מצומדות. עשרה זהב משקלם - רמז לעשרת הדברות שבהן.

נראה שאין כוונת רש"י כאן לומר סתם גימטריות ומספרים, אלא לציין כי אליעזר, שהיה עבד אברהם והיה דולה מתורת רבו לאחרים (יומא דף כה ע"ב), בא ללמדנו במעשה זה, שאפילו בזמן שעוסקים בעניינים הגשמיים, ניתן להיות מקושר על ידם לבורא (ע"פ טיב התורה).

סיפר לי הרב הצדיק, הסופר הנודע בקדושתו, רבי ישראל רוזנצוויג זצ"ל, הנקרא 'רבי ישראל סופר', מעיר הקודש ירושלים ת"ו, שהיה מחסידי המקורבים של הרבי מביאלא זצוק"ל:

כידוע, היה האדמו"ר מאריך בתפילותיו בהשתכחות הנפש. את תפילת השחר היה מתחיל מידי יום בבוקר מוקדם, ומסיים בשעה מאוחרת לקראת הצהריים. הוא השקיע עמל רב בתפילותיו כשאגות ארי, ומאריך בכוונות רבות בכל הזכרת השם ברוך הוא, כדרכי זקנו, היהודי הקדוש מפשיסחא, זכותו תגן עלינו.

באחד הימים נצרך רבי ישראל סופר זצ"ל לעצתו של הרבי, ולכן נשאר לאחר התפילה בבית המדרש, והמתין להיכנס אל הקודש פנימה. משנכנס, סגר הרבי את הדלת אחריו, והתיישבו יחדיו לשיחה שנמשכה לה שעה ארוכה. הרבי נהנה מאוד להאריך עמו בענייני חסידות שהיה בקי בהם, וכמובן פתר את כל ספקותיו אחד לאחד, עד שהיו הדברים מאירים ומלובנים היטב.

בצאתו מחדרו של הרבי, היתה כבר שעת צהרים. רבי ישראל חש רעב חזק, לאחר כמחצית היום שעבר עליו בתפילה ארוכה ובעבודה תמה ויגיעה. הוא ירד, אפוא, מבית המדרש אל 'מגדנית גרליץ' הסמוכה שבגאולה, וקנה לעצמו 'מיני מאפה', כמה עוגיות 'מזונות' שבביל פת שחרית. רבי ישראל לא היה איש של כבוד כלל, ועל אף צדקותו ופרישותו הגדולה, שהיה הולך ברחוב כשראשו מורכן למטה, וטובל במקווה לפני כתיבת שמות הקודש במלאכתו, כידוע, עם כל זה התהלך כאדם רגיל, וכשנצרך לסעוד את לבו ניגש וקנה לעצמו את מזונו.

חזר, אפוא, רבי ישראל עם ה'קניה פורתא' שבידו אל בית המדרש, נכנס אל הקיתון הצר של ה'קאווע שטיבל' הקטן שבבית הכנסת, הכין 'כוס קפה' חם ומחביל, והחל סועד את לבו.

בהיותו באמצע ארוחתו, נפתחה לפתע דלת חדרו הסמוך של הרבי הקדוש, והרבי עשה את דרכו אל ביתו שלמעתה, בקומה השנייה. בעברו במסדרון הצר על פני עמדת הברזים של נטילת הידיים והמטבח הקטן, הבחין הצדיק ברבי ישראל, שהוא סועד את לבו במזונות וכוס הקפה בידו.

הרבי ברכו לשלום, ובחיוך מלא אהבה פנה אליו בתוכחה: "אינני מבין! מדוע בחרת לצאת ידי חובה [יוצא זין] במזונות? וכי למה ברא אותך השם יתברך בטבע של תחושת רעב? כדי שכשתצטרך לאכול תיקח מן הפת, ותקיים בה מצוות רבות, כגון: נטילת ידיים כהלכתה וכו'. ואם ניתן לקיים מצוות רבות כל כך בסעודת הפת, למה לנו לוותר על רווח גדול כזה, ולהסתפק במזונות בעלמא?"...

כשיסיפר לי זאת הרב הצדיק רבי ישראל ע"ה אמר, שלמד מטיב עובדה זו הליכות חיים, כיצד צריך להכניס הקדושה ועבודת השם גם בתוך החיים הגשמיים, ואף במעשים פשוטים שבחיי היום יום, צריך לחשוב ולחשוב בכל דבר מהו רצון ה', מה הדין והמצווה בכל דבר, וכיצד ניתן להעלות יותר נחת רוח לפני השם יתברך!

(מתוך 'טיב המעשיות')

לאחר דין ודברים ביני לבין השכן, החלטתי להראות אהבה לבורא עולם, ולמרות שיתכן והייתי פטור מתשלום - גמרתי החלטה בליבי לבסוף, ואמרתי לו שלמרות שאין לי כסף ביד, אני מתחייב שכבר מחר בבוקר אני אגיש לפניו שמונה אלף שקל, ויהי מה!

הרה"ג רבי חיים זאיד שליט"א, על השקית שהונחה מחוץ לדלת

"אם ישכם עינים חסד" (בראשית כ"ד, מ"ט)

מספר מגיד המישרים, ידידנו הרה"ג רבי חיים זאיד שליט"א, סיפור מדהים ומרגש כאחד:

בבניין שאני מתגורר בפרדס כץ בבני ברק, יש שכן שדר דלת מולי. דייר יהודי חרדי, ירא שמיים, בנים לתפארת אבותיהם ומלא שמחה. אך, בעיה אחת היתה בבית זה - אשתו תמיד היתה מוציאה את שקית פח האשפה שלהם החוצה מתוך כותלי הבית, ומניחה אותה מחוץ לדלת, ליד גרם המדרגות.

והסיבה היא, בגלל שהיה קשה לה עם השקית שהייתה בבית, עם כל הריח והבלגן. ודבר קטן - מדובר כאן בקרוב לעשרים שנה שהם נוהגים כך, יום יום שעה שעה.

הדבר הפריע לכלל דיירי הבניין. בכל פעם שנכנסו לקומה - ריח רע שנדף מן השקית היה מקבל את פניהם. אכן, 'קבלת פנים' לא נעימה, בלשון המעטה. כשראיתי את כל המצב מהצד, החלטתי שאני עושה לזה סוף טוב. במקום שכל השכנים יסבלו, ובתוכם אני, פשוט בכל פעם שאצא או ארד - אקח את השקית לצפרדע, ובמעשה זה אחסוך מריבות בין השכנים. וכך עשיתי בכל פעם שהייתי יורד למטה - אני לוקח את שקית האשפה שלהם וזורק לפח.

בתחילה, כשהשכן זאת - הוא מיד אמר לי: "הרב זאיד! למה הרב לוקח את השקית לפח האשפה? זה לא מן הכבוד הראוי, וזה לא נעים להטריח את כבוד הרב לזרוק שקית אשפה בכל פעם!"

אבל אני מצדי אמרתי לו שהכל טוב, וזה דבר של מה בכך, וגם יש מעלית לבניין - כך שאין לי את מאמץ הירידה במדרגות, בכל פעם שאני סוחב את השקית. חשבתי שתשובה זו תספק אותי, אך מיד נודע לי שזו לא תשובה מספקת עבורו, ובכל כל פעם שהייתי זורק את השקית שלו לפח האשפה - זה היה מתחיל בזה שהוא אומר לי שלא נעים שהרב סוחב את שקית האשפה, ואין זה כבוד התורה, והיה מסתתרים בכך שהייתי מפטיר לעברו שהכל טוב, ושיסיר כל דאגה מליבי, כי יש מעלית שממוקמת בבניין.

לפני שבועיים ימים הייתה שם שקית שחורה, וכדרכי בקודש הייתי נוטל אותה ביד, וזורק לפח הזבל, שהיה ממוקם בחניה ממול הבניין שלנו. משם יצאתי לסידורים ולאחר מכן חזרתי לבית. אחרי עשרים דקות כשאני עולה לבית, לפתע מגיע אלי השכן ופניו לא כתמול שלשום. מבטו כאוב וצערו מורגש על פניו. תחושת כאב או 'ביאוס'

שלא הצלחתי להבחין ביניהם...

הוא עולה אלי לבית ואומר לי: "הרב אל תשאל! צלצלו אלי עכשיו מהמקום בו אני עובד, ואמרו לי ששלחו לי עשרים מזכרות של ארבע מאות שקל, וזה יוצא סכום עצום, שווי של 8000 שקל!"

הבעיה היחידה היא, שאני לא ידעתי מכל זה, פשוט ראיתי שקית שחורה וזרקתי אותה לפח, ללא כל שימת לב, כמו בכל יום.

מיד חלצתי חושים, ופעלתי במהירות הבזק ללא שנייה של מחשבה. ירדתי למטה בכדי לבדוק את הפחים של השכונה. אבל תקוותי התמלאו באכזבה אחת גדולה; אני מסתכל ורואה את כל הפחים ברחוב ריקים מתכולה. כך שמשאית הזבל הקדימה אותי בכמה רגעים, ששוים אלפי שקלים...

וכאן נקלעתי לספק גדול. לא ספק על מה עושים, אלא ספק הלכתי מורכב במיוחד, האם על שגרמתי לו הפסד של כסף, אני חייב לו שמונה אלף שקל או שלא? וכאן בעצם מתחיל הויכוח ביני לבין השכן, האם אני חייב או לא. ושלא תטעו: הוויכוח הוא לא אם אני לא אשלם או שהוא רוצה את הכסף, אלא להיפך: אני רוצה לשלם והוא לא רוצה לקבל את הכסף.

לאחר דין ודברים ביני לבין השכן, החלטתי להראות אהבה לבורא עולם, ולמרות שיתכן והייתי פטור מתשלום, גמלה החלטה בליבי לבסוף, ואמרתי לו שלמרות שאין לי כסף ביד, אני מתחייב שכבר מחר בבוקר אני אגיש לפניו שמונה אלף שקל, ויהי מה! כאמור, התחייבתי לו שהכל יהיה טוב, וההתחייבות תבוצע בזמן הקרוב

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, סיפר ששמע פעם מהגה"צ רבי דוב פריידין זצ"ל, "חשבתי לתומי שודאי לאחר נישואי, כשאזכה להתעטף לראשונה בחיי בטלית, אראה מחזות אלוקים... חשבתי שאצליח לתפוס מלאכים... והנה הופתעתי לפגוש שם את היצר הרע"...

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הוא מזמן לאדם נסיון כמטרה בפני עצמה, כדי שהנסיון יגרום לדחיפה הרוחנית המתבקשת ממנו, שעל ידי שיצליח להתגבר על הנסיון, יזכה בעקבותיו להתעלות ולהתרומם.

ב'נובהרדוק' הסבירו דבר נפלא ברוח הדברים הללו. כך שמעתי מהגאון רבי יהושע דוד טורצ'ין שליט"א, רב קהילות 'פרושים': המילדות במצרים, שפרה ופועה, התמודדו עם נסיון עצום בכל פעם מחדש כשנולד ילד עברי, האם לקיים את פקודת פרעה ולהשליכו ליאור או להשאירו בחיים. למעשה, בגבורת נפש הן הזניחו את פקודת פרעה והמרו את ציוויו, ובכך זכו להציל את כלל ישראל מגזירתו האיומה. בתורה נאמר שהקדוש ברוך הוא היטיב עימם: "ויטב ה' למילדות" (שמות א, כ), אך לא מפורש בפירוש איזו הטבה קיבלו על כך.

ב'נובהרדוק' היו אומרים שההטבה היתה עצם זימון הנסיונות! משום שאין לך דבר המטיב, מרומם ומגדל את האדם יותר מן הנסיונות. הרוממות והקירבת אלוקים שהנסיונות גורמים לאדם, לא יסולא בפז ערכם וחשיבותם!

אין ספק שלכתחילה אל לו לאדם לבקש נסיונות, כי מהיכן לו לדעת אם אכן יצליח לגבור עליהם, אך כאשר הם מזדמנים לו, עליו לשוב ולשמוח בהם כמוצא שלל רב, להאמין ולדעת, כי אין הקדוש ברוך הוא מביא על האדם נסיון שאין בכוחו לעמוד בו, ושהוא מסוגל לצלוח אותו בגבורה. עצם ההכרה הזאת תנסוך בו כח, להתגבר על הנסיונות המזדמנים לפתחו חדשים לבקרים.

בכל תקופה מחיי האדם, הוא מתמודד עם נסיונות וקשיים שונים בעבודת ה', ולכל שלב וגיל יש לו את המטרה והתוכן משלו. ילדה בת שבע מתמודדת עם אופי וסגנון נסיונות התואמים לילדה בת שבע. אשה בת עשרים מתמודדת עם נסיונות של בת עשרים, וכך גם בת מאה עם נסיונות של בת המאה. כך גזרה חכמתו יתברך, שלכל שלב של האדם הוא יתמודד עם סגנון אחר של נסיונות.

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח ישיבת קמניץ, סיפר ששמע פעם התבטאות מעניינת מהגה"צ רבי דוב פריידין זצ"ל, מתלמידיו המובהקים של המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהיה מהמיוחדים שבעובדי ה': "היות והשתדלתי רבות לעבוד על עניין התפילה, חשבתי פעם לתומי שודאי לאחר נישואי, כשאזכה להתעטף לראשונה בחיי בטלית, אראה מחזות אלוקים... חשבתי שאצליח לתפוס מלאכים... והנה בפעם הראשונה שהתעטפתי בטלית, הופתעתי לפגוש את היצר הרע שכבר הספיק להימצא בה עוד קודם שבאתי..."

כעין זה סיפר העסקן הנודע, הרה"ח רבי איצ'ה מאיר לוינ זצ"ל, חתנו של הרבי בעל ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל, על סבו מיסד שושלת הקודש גור, הרבי בעל ה'חידושי הרי"ם' זצ"ל, שהוגש פעם לפניו ספר מסויים שליקט עצות נגד היצר הרע, אמר הרבי: "ליצר הרע שקים, מלאי עצות נגד העצות הללו..."

ובנימה אישית הוסיף ואמר: "את האמת הזאת למדנו על בשרנו בעיסוקנו למען הכלל. נגד כל תחבולה שלנו - תמיד נולדו איכשהו מאות תחבולות נגד. כשהתגברנו על קשיים מסויים, מיד צצו קשיים אחרים. כך דרכו של היצר, וזו היא תכליתו של האדם, לעבור קושי אחר קושי ולא לאבד את המוטיבציה".

אל לו לאדם לטעות ולחשוב, שיבוא יום שבו יפסקו התמודדותיו ונסיונותיו, עד נשימתו האחרונה הם לא יחדלו, הם רק יתחלפו!

זו היתה גדולתה של שרה אמנו, שלא התרגשה מהנסיונות ומההתמודדות, היא ידעה והכירה מה היא תכלית חייה, ודבקה בדרך ה' בכל עת, וכך הצליחה לעלות ולהתרומם בכל הגילאים ובכל השלבים של ימיה. בת עשרים כבת שבע, ובת מאה כבת עשרים. כך נארגה לה מסכת חיים תמימה ושלמה.

הנה הנסיונות מצד עצמם יש בהם כוח ומעלה מיוחדת, שביכולתם לרומם את האדם, לגדלו ולחסנו, ולגרום לו לחוש קרבת ה' עצומה, מה שאינו מסוגל לחוש בימי שגרה רגילים. פעמים שהקדוש ברוך-

הגה"צ רבי **יצחק קולדצקי** שליט"א, חתנו של מרן שר התורה הגר"ח **קנייבסקי** שליט"א, תיאר במתיקות, את השמחה וההתרגשות הגדולה שאפפה את בית אביו הגאון רבי **שכנא קולדצקי** זצ"ל, בילדותו. כאשר בימי עניותם ודחקותם, אחד השכנים העניק להם 'ירוש' - את השעון מעורר שלו... מי יכול היה לפרגן לעצמו בימים ההם לקנות שעון מעורר? עם הפרוטות הדלות שהשיגו בעמל וזיע, הזדרזו לקנות כיכר לחם... מהיד לפה ממש!

ומדוע באמת הקדוש ברוך-הוא לא מנסה אותנו גם היום באותם הנסינות?

אמר הרב מפוניבז', שלדעתו הסיבה היא, משום שבשמים יודעים שאם ינסו אותנו באותם הנסינות לא נוכל לעמוד בהם, ואין הקדוש ברוך-הוא מנסה את האדם בנסינות שאין בכוחו לעמוד בהם!

הכרה זו אמורה להיות לאדם כנר לרגליו וכאור לנתיבותיו, במשעולי החיים. כשמודמן לאדם קושי מסויים, אל לו לעולם להרים ידיים! אל לו להכריז נואש! עם קצת גייעה והתאמצות באפשרותו לצלוח כל קושי. שהרי אין הקדוש ברוך-הוא מנסה את האדם בנסינות שאינו יכול לעמוד בהם.

כל מה שפעלו האבות והאמהות - הם יצרו בכך כוח לדורות הבאים אחריהם, אחת היצירות שיצרו לנו הוא כוח מסירות הנפש לעמוד בנסינות, ומכוחם עלינו לצלוח אותם בגבורה.

מעלת הקביעות והעקביות

הגאון רבי **נתן צבי פינקל** זצ"ל, ראש ישיבת מיר, עורר בשיחותיו שכדי לזכות למעלה זו של 'כולם שווין לטובה', העצה היעוצה היא לאדם שיקבע לעצמו לחיות בתוך סדר יום קבוע ויציב, שלא יזוז ולא ישנה ממנו בשום אופן. כי אחת מתכונות היצר הוא לבלבל את האדם, והדרך הפשוטה והקלה שלו לעשות זאת, היא על ידי שיבוש סדר יומו. בכך הוא גורם לו ללכת לישון מאוחר, ופועל היוצא ממנו הוא איבוד צלילות הדעת, תשישות ועייפות מיותרת, וזה פתח לכשלונות רבים; להתגברות הכעס, לחוסר כוונה בתפילה, לחוסר סבלנות ועוד. אך במידה והאדם קובע את סדר יומו במסמרות, על ידי כך הוא מגיע לשוב הדעת ולשלווה מיוחדת, שאך תסייע לו להתרומם ולהתעלות בכל התחומים.

ראש ישיבת מיר זצ"ל הביא דוגמא קלאסית לכך, אודות אמה של מלכות, הרבנית **בתיא קרליץ** ע"ה, אם דודי הגאב"ד מרן הגאון רבי **ניסים קרליץ** זצוק"ל, שהיתה צדקנית גדולה, ואהבת התורה יקדה בקרבה בצורה עזה. היא קבעה לעצמה מנהג מסויים, שכרוך בגבורה אמתית ובעקביות עצומה, לאכול את אותם המאכלים כל יום, בוקר צהריים וערב ללא כל שינוי - במשך קרוב לארבעים שנה! הנהגה זו דורשת כוחות מיוחדים, ומרבית בני האדם מוכרחים לשינויים ולהתחדשויות, אך כל אחד לפי דרגתו ומעלתו, יכול לעשות לעצמו קביעות שונות בלימוד התורה ובריסון התאוות והמידות. ואין ספק שכן תורה שמנהיג עקביות בסדר יומו - מסוגל הרבה יותר בקלות להתגבר על הנסינות, ולהימנע ממכשולים שונים שמזדמנים לפתחו.

דוגמא נפלאה לכך, היה מספר הגאון רבי **חיים קמיל** זצ"ל, מגדולי גאוני התורה בדורנו, ששמע מהגאון רבי **ישראל יצחק רייזמן** זצ"ל, חבר הביד"צ של ה'עדה החרדית' בירושלים, שבצעירותו ישב בבית המדרש ועמל והתייגע רבות על דברי התוספות, במקום מסויים שהתקשה בהבנתם.

הגאון האדיר רבי **שניאור זלמן מלובלין** זצ"ל, בעל ה'תורת חסד', שנודע בשערים בגאונותו המופלגת וכשרונותיו הנדירים, ראה את הקושי איתו מתמודד הנער הצעיר, ואמר לו: "אשריך שזכית לכך, אני לא זכיתי להגיע לדרגת גייעת התורה כזאת. אני כשלמדתי הבנתי יותר בקלות..."

ראיתי פעם מכתב מהגאון רבי **יצחק הוטנר** זצ"ל, בעל ה'פחד יצחק', שכתב לבחור: "עמידה בנסינות אמנם דורשת כוח, אבל היא גם מוסיפה כוח!" כל פעם שהתגברת, התחשלת!

כך גם בפרשתנו, הנסינות שאירעו לשרה מצד עצמם - הם טובים. לכן לאחר מעשה, כשהתורה מסכמת את ימיה של שרה, שהיו מלאי נסינות והתמודדויות, ובכל זאת הצליחה לעמוד בהם בגבורה עילאית, הרי שאין לה טובה גדולה הימנה! ובמבט לאחור - בודאי שניתן לומר ש'כולם שווין לטובה', לא חרף הנסינות והקשיים, אלא דווקא בגללם!

אבי מורי שליט"א, רגיל לומר את שמוע ממרן הרב מפוניבז', הגאון רבי **יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל: מדוע המצב הכלכלי היום, השתנה פלאים מבלי היכר ממה שהיה פעם? הרי היום ישנו ברוך ה' שפע בכל המובנים: אוכל, בגדים וכל טוב, תנאים אלו היו בעבר מנת חלקם של הנגידים והעשירים בלבד, בעוד הרובד המרכזי בעם ישראל חי בתת תנאים ובדחקות עצומה!

החיים כאן בארץ ישראל לפני שבעים ושמונים שנה, היו דחוקים מאוד. לרוב התושבים היה בקושי לחם יבש מדוד ומחושב. מים במשורה שתו, כפשוטו. הבתים היו קטנטנים וצרים, חלקם ממוקמים תחת האדמה, אשר גודלם הסתכם במטרים בודדים בלבד... ומי מדבר על פינוקים, ממתקים ומותרות לרוב, שמצויים היום בשפע רב גם אצל השכבה החלשה של האכלוסיה?

בהקדמת הספר 'ציץ הקודש' מובא, שסיפר הגה"צ רבי **יצחק דוד גוטפרב** זצ"ל בשם חותנו הרה"צ רבי **צבי בליא** זצ"ל, שבאחד הימים כאשר ישבו תלמידיו של הגאון הקדוש רבי **הערש מיכל שפירא** זצ"ל, בעל 'ציץ הקודש' לפני רבם, הרגישו שנסוכה עליו שמחה מיוחדת.

שאלוהו התלמידים לשמחה זו מה היא עושה? והוא השיב להם: "היום התענתי מפני שלא היה לי מה לאכול, ושמח אני שבכך יצאתי ידי חובת כל הדעות המובאות בגמרא (נדרים י, א), בנידון האם המתענה נקרא חוטא או קדוש. היות והיום צמתי משום שלא היה לי מה להכניס לפה, ולא מתוך כוונה להתענות, איני נכלל בגדר הספיקות הללו."

נורא ואיום! מושגים מחרידים של דקדוקי עניות וצמצום שהיו פעם...

ויהי בחצי הלילה, ארובות שמי האי נפתחו, מבול עז ניתך ארצה מלווה בסערות רעמים ובמתקפות ברקים ללא רחם. בקושי מצא יחיאל מסתור בבקתתו מהגשמים, אך שמחתו לא ארכה, כשלפתע פגע בה ברק ובן רגע הפכה כולה למאכולת אש אימתנית. יחיאל עומד ועיניו כלות - עד כאן!

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ שליט"א

על כל מה דעביד רחמנא לטב עביד - טעמו וראו כי טוב ה'

"וַיְהִי חַי שָׁרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים" (בראשית כ"ג, א')

היה זה בראשית שנות התר"מ. בתוככי אחד מגדודיה הגדולים של צבא ארה"ב, כמה וגם ניצבה פלוגה עצמאית - מהחילים היהודים שגויסו לגדוד. הם ארגנו לעצמם ביהמ"ד שיעורי תורה, ספר תורה ואוכל כשר ושאר שירותי הדת, הצבא האמריקאי הכיר בבקשות החיילים והשיג עבורם כל מצרכי הדת ואפילו ספר "מחנה ישראל" שיצא אז לאור על ידי מרנא החפץ חיים זצ"ל שקיבץ לפונדק אחד את כל ההלכות השכיחות לחיילים במצב דומה.

באחת מהפלגותיה של הפלוגה התחוללה סופה אדירה, האוניה הגדולה שהכיל מאות חיילים טבעה, ועמה נספו כל החיילים ששהו על סיפונייהם, ביניהם גם חיילים מאותה קבוצה יהודית. אחד מהם נותר - הניצול היחידי מכלל החיילים היה הבחור יחיאל שנחפץ לאי זנוה שהיה בקירוב מקום, הוא מצא את עצמו בודד ושומם על אדמות נכר - מודה על כל נשימה, אך מנותק לגמרי מכל העולם ללא שום אמצעי תקשורת.

אמריקה וכל העולם נעשו כמרקחה עם היוודע האסון הכבד, אך משלא נמצאו שרידים נשכח העניין מכל לב. לבנתיים מנסה יחיאל לשרוד על האי ולחיות מפרי העץ, מי הם וצידת דגים כשבראש מעייניו חיפש דרך להיחלץ ולהגיע לאדמת מבטחים, אך לשוא. כל מאמציו עלו בתוהו, גם איתותי המדורות הקטנות שהדליק מאבני המקום - היו ללא תועלת. היאוש החל לכרסם בו ובליט ברירה החליט להגן על עצמו מפני רוחות גשמים וחיותו יער בבניית ביקתת עצים וקש - עדי יחמול עליו המרחם. גזו ענפים, קיצץ אילנות, צירפם וחברם, עד שקמה וגם ניצבה בקתה דלה שתשמש עבורו כמחסה ומסתור מזרם וממטר, עד יעבור זעם.

החורף הכבד צבר תאוצה, הקור התעצם והכפור השתלט על כל אבריו, בקושי מצא מענה בבקתתו ממטרות העזו ומטר ומטללי הרוחות, אך יותר מכך - כלום.

ויהי בחצי הלילה, ארובות שמי האי נפתחו, מבול עז ניתך ארצה מלווה בסערות רעמים ובמתקפות ברקים ללא רחם. בקושי מצא יחיאל מסתור בבקתתו מהגשמים, אך שמחתו לא ארכה, כשלפתע פגע בה ברק ובן רגע הפכה כולה למאכולת אש אימתנית שצירפה

לחגיגה אף את העצים השכנים. יחיאל עומד ועיניו כלות - עד כאן! מאומה לא נותר לי מלבד בקתתי הדלה, והנה גם היא איננה, ואני אנא אני בא. גשמי דמעויות הצטרפו לנחלי הגשמים שהלכו לים הסוער. א-לי א-לי למה עזבתני...

עולמו שחרב עליו באחת שבר אותו לגמרי בצעקות קולות וברקים עד לב השמים.

מתוך המרמור והבכי כי רבה, והנה רואה הוא לפתע מולו את הלא-יאומן: אור קטן שמתגדל עוד ועוד אט אט... אנייה מתקרבת! הוא שפשף את עיניו בתימהון, ומיין להאמין: האם שנת גאולי באה?! האומנם?! משישו זיהה אותי, גילה אותי. הודו לד' כי טוב. הוא סופר את השניות והחלום הופך למציאות, אניית מטען גדולה עוגנה בסמיכות אליו.

באפיסת כוחות עלה על הסיפון, התחמם בבגדים יבשים שהוצעו לו ובמלוגמת משקה חמימה, ולאחר כשחזר לנפשו ניגש לרב החובל והודה לו על הצלתו, אך תמה בפניו: חודשים מספר שהני מנסה בכל דרך לאותת לאניות לאור היום והלילה ובכל מצב שהוא, וכלום. והנה עתה באפלט הלילה גילית אותי בתוך הסערה, האיך, אתמהה. תמה עליו רב החובל וענה לו. וכי עיוור אני?! הן מרוחק ראיתי את המדורה הגדולה שהדלקת ואותות המצוקה ששידרת, ללא מחשבה שניה, תיכף ומיד, הפנתי את האנייה והנה הייתי שליח הצלה. אך, המשיך רב החובל בנשימה אחת לעומתו, אמור לי אתה... איך

הצלחת בתוך גשם העבותות להדליק מדורת אש שכזו? הלא דבר הוא...

דווקא הצרה והקושי, הקש ששבר את גב הגמל, הם היו ישועתו של יחיאל. וכפי שכתב יחיאל בעצמו במכתב הצלתו 'מתברר שהקושי האיום והנורא שהיה לי, הוא היה ישועתי - הכל לטובה' **ומעתה הנה אל ישועתי אבטח ולא אפחד.**

תודה על המכות

מחנה 'ברגן בלז' ידוע לשמצה, ולא רק מחמת התעללות הנאצים ימ"ש ביהודים שעבר כל גבול, אלא גם בנוסף בעבור שבויי הגויים הרוסים שכירי חרב שהיו כלואים יחד עם היהודים באותו מחנה, בהוסיפם חטא על פשע להרע ולא להיטיב, להכות גם המה ביהודים מכת הרג וחרב ואבדן ר"ל.

ביום האחרון של מלכות הרשע הנאצי, טרם שחרור המחנה ע"י הבריטים, כשראו הנאצים ימ"ש שכלתה אליהם הרעה, זמנו הצוררים מזימה שפילה ואכזרית.

השמועה עשתה לה כנפים: הנאצים הפכו את לבם. משאיות גדושות לחם טרי הגיעו לפתח המחנה - וכל הרוצה לבוא ויטול. כלא מאמינים אצו רצו עובדי המחנה מזי רעב היהודים והגויים כאחד לחטוף את משאת נפשם מזה שנים - ככר לחם שלם וטרי. ההתנפלות הייתה כה גדולה עד שנהיית אנדרלמוסיה חסרת מעצורים. משכך הוכרחו הנאצים להשליט סדר ע"י תור ארוך ומפותל, רק בכך יקבל כל אחד ככר לחם בעד לנפשו.

גם יוס'ל עמד והתייצב בתור באפיסת כוחות לאורך זמן, אך משהתקרב תורו נחרד לגלות כי רק לחמים בודדות נותרו, לבו החסיר פעימה, אך כשהתקרב תורו ראה שמספר הלחמים שנותרו הם ששה, והנה הוא השישי בתור, וזאת אומרת שיזכה אף הוא ב"מתנה", האחרונה. אכן בהגיע תור יוס'ל קיבל לרוב שמחתו את הכיכר האחרון, אך משפנה ללכת ראה כי הנאצי מוציא ארגז נוסף ובו לחמים נוספים, בהחלטה של רגע ניצל יוס'ל את היסח הדעת של הנאצי והושיט שוב את ידו כשמחביא בידו השנייה את כיכר הלחם מאחורי גבו, הנאצי אכן העניק לו ככר נוסף, לשמחתו של יוס'ל שלא ידעה גבול, תרתי לטיבותא.

בצעדי ריקוד ניגש יוס'ל לחדרו לשבור רעבונו רב בשנים ולאכול את שתי הכיכרות יחד, מי מילל ומי פילל לבו שש ושמה במציאה הגדולה מה שלא זכו רבים אחרים. אך לפתע הרגיש כי שתי ידיים גסות לופתות את צווארו. עד שהבין את המתרחש כבר מצא את עצמו מוכה וחבול על הארץ כשמעליו רוכן אסיר רוסי בצעקה אדירה, הבא לי את שתי הלחמים בזה הרגע, אחרת אגלה את אוזן הרשעים במעלליך כי חטפת שני לחמים ואחת דתך... יוס'ל ניסה בתחילה לגונן על שארית חייו המונחת בכיכרות הלחם, אך הרוסי החסון לא הותיר לו זמן רב וכן רגע חטף אותם מידי ללא טיפת רחמים כשמשאיר מוכה וחבול, כאוב ומיוסר, מבוסס בדמו ארצה. יוס'ל שנשבר לגמרי פתח פיו וליבו בקול בכי ובמפחי נפש כלפי שמאי, רבש"ע מה פשעי ומה חטאתי כי דלקת אחרי, לאחר כה

הרבה שנות סבל אף זאת לא נותר לי... הרעב והכאב רמסוהו עד עפר ותוך כדי בכיה התעלף ונרדם.

הבוקר אור ויוסל מתעורר ברחבת המחנה לאור קרני השמש החמימים וכולו תמימה, איך יתכן כזאת, להתעורר מאוחר ולהיותר בחיים, איך לא ירו בי חיות הטרף לאלתר. עוד טרם הספיק לעכל את המתרחש - הבין הכל, מסביבו היו פזורים חללים למאות ואלפים, כל תושבי המחנה שכבו כך ללא רוח חיים וביניהם גם אותו גוי רוסי שהיה מוטל פגר מת ביניהם. ברגע כמימרא הכתה בו ההכרה: הלחמים - מורעלים היו. זאת הייתה סיבת נדיבות לבבם של הנאצים. מזועזע כולו צעק יוסל ממעמקי גרונו **'רבש"ע יישר כח על המכות'** ותודה לך ה' על פרשת הלחם הגזול.

באותו מחנה שהו גם קבוצת בנות מהעיר סאטמאר, ביניהם בנות למשפ' פיישר גאנץ ופולאק, שגם עליהם זרחה יד ה' בהשגחה פרטית מופלאה. בהגיע תורם לקבלת הלחם - תמו הכיכרות. גם הן ביכו נואשות על מר גורלם בזעקת נפש 'למה נגרע', עד ש"ריחמו" עליהם הנאצים והובטח להם כי מחר עם שחר יאפו במיוחד עבורן לחמים ויביאו להם. ואכן, בפליאה גוברת, עמדו הנאצים בדיבורם ועם שחר אפו עבורן לחם, אך למגינת לבם של הנאצים לא הספיק בצקם להחמיץ כיוון שבדיק בגמור אפיית הלחם הופיעו החיילים הבריטים במחנה, הנאצים המבוהלים עד אימה השאירו את הלחם וברחו על נפשם. קבוצת הבנות רצו מיד לעבר המטבח לחטוף את לחמן אך ברגע כמימרא הקדימו אותן החיילים הבריטים שראו והבינו ומנעו מהם בכח את הלחם בידועם שהוא מורעל, ובכך נצלו. גם המה צרתם הוא זה שעמדה להם. ומכח "צרתם" נצלו והקימו משפחות מפארות בישראל.

כי טוב ה' - כי לעולם חסדו

רש"י הק' דורש את הפסוק בפרשתן 'שני חיי שרה', **כולן שוין לטובה**. כל שנותיה למשך מאה עשרים ושבע שנים היו כולם טובים ומבורכים.

והקושיא זו עקת מאליה, האם כל השנים הקשות שעברה שרה יקראו 'שנים הטובות לברכה'. הזאת נעמי?! והלא כמה וכמה צרות צרורות סבלה צדקנית זו במשך השנים, החל מעזיבת חרן וירידה למצרים, שם אכלה סבל ומרורים בבית פרעה בראשונה ואבימלך בשניה, עשרות שנות עקרה שכמת נחשבת, ונוסף גם הוא על שונאינו - מעשי הגר וישמעאל. והנה שנותיה מלאים יגון אנחה וייסורים, ולחם קורא רש"י כולן שוות לטובה, האומנם, האיך.

תשובה ניצחת השיב הרה"ק רבי זושא זיעווי"א, 'כולן שוין לטובה' אין פירושו שכל השנים טובים היו, לאו דווקא, אלא הכי פירושו אצל שרה היו נחשבים כל השנים שוין לטובה, **כי על כולן אמרה גם זו לטובה**, וכדשנינו (ברכות ס:): לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא לטב עביד. ולכן כל צער סבל ומועקה שעברה צדקנית זו היו בעיניה **'כולן שוין לטובה'**.

ואכן ישקני מנשיקות פיהו, כי לו נאה כי לו יאה להרבי רבי זושא לתרץ כך. ובהקדם הסיפור הידוע שפעם נכנסו האחים הקדושים

ומכאן לסיפור השגחה-פרטית בן זמנינו. אחד מן היהודים המקומיים בארה"ב, שנוקק היה להלוואה דחופה נכנס לארגון גמ"ח של רחמנים בני רחמנים ולווה סך חמישים אלף דולר תמורת צ'קים שהפקיד לתוספת ביטחון בידי הנהלת הגמ"ח, צ'ק לכל חודש, אך התנה עליהם מראש שכיוון שאין לו די כסף בבנק לכן יביא בעצמו לגמ"ח כסף מזומן כל חודש ותמורתו יקבל חזרה את הצ'ק של אותו חודש. וכך הווי בחודש הראשון השני וגם השלישי, הכל התנהג כמסוכסם וכשורה, אך בחודש הרביעי שכח בעל הגמ"ח והפקיד את הצ'ק לבנק ואפילו לא זכר לעדכן את הלווה בעל הצ'ק.

באותו לילה חזר הלווה מעבודתו מחוץ לעירו הביתה כשהוא עייף ויגע מעמל היום. אך באמצע והנה רואה הוא כי עוד מעט ואין דלק, ובאין קמח אין תורה. למזלו הספיק המקצת דלק שנותר בכדי להגיע לתחנת הדלק הקרובה. בזריזות ניגש לעמדה למלא דלק באופן עצמאי, הוציא את כרטיס התשלומין (אשראי) ורצה לשלם בידועו בבירור שיש לו קצת כסף בבנק, אך באותו היום ירד הכרטיס יחד עם הצ'ק, והאשראי לא עבר. בצד לו התקשר לבנק בדק ונודע לו שהופקד הצ'ק של הגמ"ח שלא כרצונו בבנק ובכך התרוקן חשבונו לחלוטין.

מה עושים. הוא נמצא מחוץ לעיר, אין לו שום גואל ומכר בכל הסביבה, ומאין יבוא עזרו. אך, לא אמר נואש אלא עמד בצד ואמר בכוונה 'גם זו לטובה' - כל מה דעביד רחמנא לטב עביד'. הוא החל לחפש ברכב אולי ימצא שאריות מטבעות פה ושם, חיפש בעמל ומצא מטבע שם ודולר כאן וכו' ויגעת ומצאת תאמין עד שהתקבץ אצלו עשרים ושלושה דולר, אמנם לא מספיק למלא את מיכל הדלק עד תומו, אבל יספיק לו די והותר להגיע למחוז חפצו לביתו שבעיר.

לקח את הכסף והלך לשלם בחנות התחנה, משהגיע לשם הציע לו הגוי שעבד בתחנה שימלא דלק רק בעשרים דולר, ובשלושה דולר הנותרים יקנה אצלו בתחנה כרטיס להגרלה שאמורה להתקיים בקרוב על סכום כסף גדול. אותו יהודי שלא היה רגיל בכך רצה לפטור, אך משהציע הלה שוב ושוב, חשב שאולי זו הזדמנות, וכך עשה, קנה כרטיס בשלושה דולר, ובשאר מילא דלק.

כעבור ימים מספר עלה אותו יהודי בגורל וזכה בסך 50,000 דולר כאותו סכום כולו שלוה מהגמ"ח. חישוב פשוט גילה כי דווקא "הצרה הצרורה" שהכניסו בעל הגמ"ח לתוכו, זה גופא היה ישועתו, שהרי אילו שילם ישירות במכשיר האשראי ולא דרך אותו גוי כי אז לא היה נכנס ולא קונה ולא וזוכה בהגרלה. ולהודיע, **שכל קוויץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך.**

(קטעים מתוך שיחת גאב"ד חרדים)

בעל ההפלאה ואחיו רבי שמעלקע מניקלשבורג זיעוכ"א לרבים הרה"ק המגיד ממעזריטש ושאלהו על הא דשנינו במשנה (ברכות ט ה) חייב אדם לברך על הרע כשם שמברך על הטובה ואמרו ע"ז בגמ' (שם ס:) דחייב לקבלינהו בשמחה, והקשו האחים, איך ניתן לדרוש מבשר ודם להגיע לדרגה כזו.

ענה להם המגיד שעל שאלה כזו יכול רק הרבי רבי זושא לענות, לכו אליי הנה יושב הוא כעת בביהמ"ד והוא יגיד לכם את פירוש דברי חז"ל הללו.

כידוע היה הרבי רבי זושא עני גדול עד חרפת רעב, מדוכא בייסורים ומלא במכאובים. נכנסו האחים לביהמ"ד ומצאוהו יושב בירכתיים תחת התנור, באימה ניגשו אליו ושאלו אותו לאמר, הרבי שלח אותנו דווקא אל מר לברר כיצד יתכן לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה בשמחה, אנא סבר את אוזנינו. תמה והתפלא רבי זושא וענה להם נחרצות, וודאי טעות הוא בידכם, לא אלי התכוון הרבי, הלא בריך רחמנא שלא עזב חסדו עמדי ומעודי ועד הלום טרם היה לי איזה דבר רע וכלו היה רק טובה וברכה, ואין אדע כיצד מברכים על רעה...

נענו האחים הקדושים ואמרו, הנה כבר תשובה לקושייתנו בידינו, אכן זהו כוונת חז"ל, **שיהא האדם בוטח ומאמין בבוראו כל כך עד שלא ידע שהם צרות וממילא יקבלם בשמחה.**

ועל זה אמר דוד המלך (תהילים לד יא) דורשי ה' לא יחסרו כל טוב, וביאר הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא דא היא שבחא של **דורשי ה'**, שלא יחסרו - אינם מרגישים **שום חסר**, יען כל טוב - כל מה שקורה עמם הרי זה להם טוב, בין הנראה והנגלה ובין הנסתר. ושמעתי נועם אמרים בשם המגיד מישירים הגאון רבי ישראל זושא הלוי הורוויץ שליט"א אב"ד קהילות החסידים אלעד שאמר בדרך צחות מהו בת ק' כבת כ', אלא לרמוז על סדר פרקי התהילים, כי הנה פרק כ' הוא מזמור יענך ה' **ביום צרה**, ופרק ק' הוא **מזמור לתודה**, וזו הייתה מידת שרה, כאמור, שכולם היו שוין אצלה לטובה **ועל כולם אמרה מזמור לתודה** גם הצרה וגם התודה - כולם שווים אצלה לטובה. ולדרכו ניתן להוסיף לומר שזהו 'ובת כ' כבת ז' - שבפרק ז' כתיב **אודה ה' כצדקו ואזמרה** שם ה' עליון, נמצא שכל השנים שוות היו אצלה בזמירות של תודה.

כ"ק אאמור"ר זצ"ל היה מרבה להשתעשע עם לשונו הקדוש של התניא (אגרת הקודש יא) **'המאמין לא יחוש משום ייסורים בעולם, ובכל ענייני העולם הן ולאן** (טוב ורע) **שווין אצלו בהשוואה אמיתית, באמונה זו באמת, נעשה הכל טוב גם בגלוי.** אבי זצ"ל שהיה איש מלא חולאים ובעל 'ייסורים' האט זיך געקאכט - היה מתלהב עם דברי התניא הללו והיה דורש בהם בכל עת מצוא.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל - dirshu@dirshu.co.il

וכך שנה אחר שנה במשך שבע שנים חזר על עצמו המחזה המוזר, ובשנה השביעית כשדפק הראש ישיבה על דלתו של הגביר כשהוא מתנשף מרוב המאמץ של טיפוס המדרגות, שאלו הגביר 'תמהני עליך כבוד הרב, לשם מה עלית שוב, וכי אינך מבין שאיני רוצה לתרום לך'!?

להיעזר במלחמת היצר בדמות השני במבטו בתוכחתו!

הרב בנימין בירנצווייג

"ותתקח הצעיף ותתכס" (בראשית כ"ד, ס"ה)

לבסוף לא עמד בניסיון וכנס לבנק בלא כיפה לראשו, ואז הגיע הסייעתא דשמיא. אחד הלקוחות האמידים של הבנק נכנס ושקית גדולה של מטבעות זהב בתוכה שערכה היה עצום מאד, והנה לפתע נקראה השקית וכל תכולתה התפזרה על ריצפת הבנק, כמובן המנהל נתן הוראה מיידית לנעול את דלתות הסניף כדי למנוע ביזה של הכסף.

מחזה בלתי שגרתי היה בבנק, כל הלקוחות והפקידים היו עסוקים באיסוף המטבעות ולא ידעו את נפשם מרוב התרגשות לראות כמות כסף כה רבה, גם העשיר עצמו השתטח מלא קומתו על ריצפת הבנק כשהוא לא שם ליבו כלל לבגדיו היקרים, וכך הוא התרומם כשחליפתו המהודרת מטונפת מאבק הריצפה.

המנהל עמד מן הצד והתבונן וחשב בליבו: אם האנשים הללו מתרגשים כ"כ ממטבעות זהב רק להחזיקם ולו לזמן קצר! ואם העשיר הזה שאני מכירו היטב, שדואג לכבוד ומראהו באופן קיצוני, והנה מסכים הוא להתבזות ולטנף בגדיו בעבור מטבעות הכסף שלו, איך זה שאני מתבייש לשים עלי מצות ה' שהוא נצח נצחים וערכה לא יסולא במטבעת זהב לרוב?

כך חשב וחשב ומיד אור עוז ואומץ, והוציא את הכיפה מכיסו והלבישה בגאון ועוז על ראשו בהחלטה שהיא נשארת על ראשו לתמיד ויהי מה!

זה דוגמה של השתמשות בדמות השני כדי לנצח במלחמת היצר, כשאדם רואה רק את עצמו, קשה לו לפעמים להתגבר על עצמו,

דברי רש"י בביאור פסוק זה דרושים הבנה! כתב רש"י 'ותתכס לשון ותתפעל כמו ותקבר ותשבר'.

מה רש"י הקדוש בא ללמדנו בדבריו אלו, ומדוע הביא שתי דוגמאות של קבורה ושבירה בשביל לבאר הלשון של 'ותתכס'!? בילקוט לקח טוב מביא ששמע לבאר פשט נפלא ברש"י בשם מרן המשגיח רבי ירוחם ממיר זצ"ל, שרש"י בא לבטא את המשמעות המיוחדת של המילה "ותתכס", שמשמעותה שמידת הצניעות היתה כה חזקה וחדורה ברבקה, עד שברגע שראתה את יצחק בא לקראתה, כיסתה את עצמה בלא שום עיכוב, כאילו משהוא אחר כיסה אותה, ולא היה כלל תלוי בה, וזה הלשון "ותתכס" שהוא לשון "ותתפעל" כביכול משהוא אחר עשה לה את פעולת הכיסוי.

ולכן רש"י הביא את הדוגמאות של 'קבורה ושבירה' שהם דוגמאות של דברים שלעולם אדם לא יעשה לעצמו. עד כדי כך היתה חזקה רבקה במידת הצניעות שלא היה לה שום צד של עיכוב התכסותה, עד כדי כך שהרגישה שזה לא תלוי בה וכאילו משהוא אחר מכסה אותה!

ומזה למד המשגיח ממיר זצ"ל לדרכי המלחמה ביצר הרע, אדם צריך להיות מוכן ככזה שצורה שכשהניסיון יבא אז ההתגברות תהיה מהירה עד שירגיש כאילו לא בא כלל אליו.

וביותר אפשר לחדד, שמכאן יש לנו עצה גדולה במלחמת היצר, כשבא ניסיון אלינו, אז תמיד לא לחשוב כאילו אני לבד מתמודד, כי אז הקושי הוא עצום, תמיד לחשוב כאילו יש לידי משהוא אחר שאומר לי חדל! תמיד לראות כאילו משהוא אחר עומד במקומי ואיך זה היה נראה! כך האדם יוכל להיעזר במציאות הדמיונית של האחר שמונעת ממנו ליפול שצועקת לו הזהר! שמכסה אותו במגן!

בספר אור לציון חכמה ומוסר, מובא בהקדמה מעשה שסיפר הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל: הוא סיפר על מנהל בנק שהתרחק מאד מן הדרך וביקש לשוב בתשובה שלימה, הוא החליט לשמור על המצוות העיקריות, אך בדבר אחד לא ידע את נפשו, כיצד יוכל לחבוש כיפה בבואו מחר לבנק, הרי כולם יצחקו ממנו.

דברי תורתם וסיפורים על גדולי עולם שיום פטירתם חל השבוע

כשנכנס הבן למים, נרתע הבן מהחום וצעק: "אוי...! אוי...!" כשהתרגל למים החמים, השתכשך להנאתו, וקרא: "הא...! הא...!" רבי ישכר דב ניצל מעמד זה לחנכו ולחזקו בלימוד התורה, ואמר: "כך היא דרכה של תורה, תחילתה אוי... אוי... וסופה הא... הא..."

הרב ישראל ליוש

ביום כ"ב במרחשוון חל יום היא"צ של הגה"ק רבי ישכר דב רוקח זי"ע, האדמו"ר השלישי לבית 'בעלזא'.

וביום כ"ה במרחשוון חל יום היא"צ של בנו הגה"ק רבי מרדכי רוקח זי"ע מבילגריי.

רבי ישכר דב נולד בשנת תרי"ד לאביו הגה"ק רבי יהושע זצ"ל וכבר מנערותו נכרו בו פקחותו וכשוריו המופלאים.

עם פטירת אביו בשנת תרנ"ד הוכתר כרב עיירת 'בעלז' והמשיך שושלת אבותיו אדמו"ר 'בעלזא זי"ע.

לחם בעז ובקנאות כנגד כל רוח חדשה שאימה לפרוץ פרצות בגדרי טהרת התורה, וחזיק מאוד את האברכים שהמיתו עצמם באהלה של תורה.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, אחרי שעירת 'בעלז' הפכה לשדה קרב, נדד בעיירות 'מונקאטש' ו'רצפד'.

בתום המלחמה, בשנת תרפ"ד, חזר לגליציה, אך בעקבות ההרס הרב בעיירתו וחורבנו של בית המדרש, המתין כשנתיים ב'הולשיץ' עד לשיקומם וחזר ל'בעלז' רק בשנת תרפ"ד.

נפטר לביל שבת קודש כ"ב במרחשוון תרפ"ז ונטמן בחלקת אבותיו בבית העלמין בעיירה 'בעלז'.

בנו רבי מרדכי נולד בשנת תרס"א, ובהיותו בן כ"ה שנים נתמנה לרב העיר 'בילגריי'. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, נדד ממקום למקום, ולבסוף הצטרף אל אחיו הגה"ק רבי אהרן רוקח מבעלזא זי"ע, ובשנת תש"ד הגיעו לארץ ישראל.

בשנת תש"י חלה באופן פתאומי, מצבו התדרדר במהירות והוא נפטר בכ"ה בחשוון תש"י כשהוא אבן בן מ"ט שנים. הוא נקבר בבית הקברות בטבריה ליד תלמידי ה'בעל שם טוב'.

"ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם... הוּא יִשְׁלַח מַלְאָכָו לְפָנֶיךָ..." (בראשית כ"ד, ו')

הגה"ק רבי ישכר דב רוקח מבעלזא זי"ע עומד על השינוי בין דברי אברהם אבינו לאליעזר, לבין דברי אליעזר כשחוזר על דברי אדונו בבית בתואל. אברהם אמר לאליעזר: ה' אלוהי השמים... ישלח מלאכו 'לפניך', ואילו כאשר אליעזר חוזר על דבריו בבית בתואל,

אמר: ה' אשר התהלכתי לפניו... ישלח מלאכו 'אתך', והדברים צריכים ביאור!

וישב רבי ישכר דב שכדי שיוכל המלאך הרוחני לירד אל העולם הזה הגשמי, צריך הצדיק לטהר ולזכך את אווירו, וכגודל צדקותו כך גודל השפעת טהרתו, אם הוא צדיק הרבה טהרתו וקדושתו תשפיע למרחוק, ואם תפחת צדקותו, הרי שטהרתו תשפיע רק למקומו ממש.

אם כן, אברהם אבינו, בהכירו את מעלת אליעזר עבדו, אמר: ישלח מלאכו 'לפניך', והיינו שצדקת אליעזר וקדושתו ישפיעו טהרה אף לפניו, ואז יוכל המלאך הרוחני להתפשט אל מחוץ לגבולות אליעזר עצמו, אבל אליעזר בענוותנותו אמר 'אתך', כאומר אני יכול לטהר את סביבותי, ולכן מוכרח המלאך לילך רק איתי ממש.

מוהר"ד זי"ע היה עניו מאוד, ואף שירש את אביו, וחסידיו בעלזא הלכו אחריו, על פני אחיו הבכור רבי שמואל שהתיישב ב'סוקאל', היה רגיל על לשונו: "החסידים אינם באים אלי, הם באים ל'בעלז'". פעם היטיב לתאר: "תארו לעצמכם, ראש השנה הראשון אחרי

הכתבים יקרים מאוד לליבו, ושמו עליהם מכל משמר. פעם אחת בעת שביקר אצל אביו זצ"ל ונטל עמו הכתבים כדי להראותם לו, נעלמו ממנו הכתבים ולא ידע את נפשו מרוב צער ועגמת נפש.

כאשר נודע הדבר לאביו, קראו אליו ואמר לו: "אל ידע לך, בני, על אבדן הכתבים, קבלה לנו מזקננו שהיה מפרש הפסוק 'זה ספר תולדות אדם' שספרו הטוב של האדם אלו תולדותיו, דהיינו בניו. אם כן, הריני מבטיחך שתחת הכתבים שאבדו לך, יהיו לך בנים כשרים..."

דברי אביו נחמוהו מאוד, לימים נמצאו הכתבים ונתברר לו שנלקחו ממנו ומבקשים עבורם כסף רב, אמר: "תמה אני מאוד על אלו שלקחו ממני הכתבים, בידעם שהם יקרים לי מאוד, ועוד מבקשים עליהם ממון?! עתה אין לי כל חשק בהם, יש בי אמונת חכמים שתתקיים בי הבטחת אבי מורי שתחת הכתבים יהיו לי בנים כשרים, ואני בוחר בבנים במקום הכתבים..."

רבי ישכר דב פעל רבות גם בקרב חסידיו שישקיעו מאוד בלימוד התורה, וכך היה אומר להם: "רוצים שאציין לכם דרך בעבודת ה', ובכן רשמו על לוח לבכם, רק על ידי לימוד התורה הקדושה, תוכלו לשמח את הקב"ה ולגרום נחת רוח ליוצרכם... סבורים אתם שסיגופים ותעניות מביאים לידי פרישות וקדושה יתירה, טעות בידכם, כי אין קדושה יתירה מלימוד התורה, לא ראיתי עדיין שהיצר ישאף למנוע את האדם מסיגופים ותעניות כמו שהוא עושה כן בלימוד התורה..."

פעם הלך עם בנו לטבול במקוה. כשנכנס הבן למים, נרתע הבן מהחום וצעק: "אוי...! אוי...!" כשהתרגל למים החמים, השתכשך להנאתו, וקרא: "הא...! הא...!"

רבי ישכר דב ניצל מעמד זה לחנכו ולחזקו בלימוד התורה, ואמר: "כך היא דרכה של תורה, תחילתה אוי... אוי... וסופה הא... הא..., כי תחילתה צריבה וכוויה וסופה נחת ועונג, וההיפך בעבירה תחילתה הא... הא... וסופה אוי... אוי..."

וַיֵּצֵא הָעֶבֶד פְּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב וּבְגָדִים וַיֵּתֶן לְרַבְּקָה (בראשית כ"ד ג')

מדוע שלח אברהם אבינו בגדים - תמה רבי ישכר דב מבעלזא זי"ע - בשלמא כסף וזהב שלח למתנה, אבל למה שלח בגדים, וכי ידע מידתה?

ויישב מהר"ד ששלח בגדים לדוגמא, להראות לה בגדי צניעות שלובשים בביתו.

עלה בדעתי להוסיף, שעפ"י יובן מדוע הוציא אליעזר הבגדים רק אחר שאביה ואחיה הסכימו להצעת השידוך, ואילו את הצמידים והנזם נתן לה מיד כשפגשה, משום שרק אחר שידע שהיא אכן תבוא להינשא לבן אדונו, הוצרך ללמדה תורת הצניעות.

מִרְיָן רַבִּי יִשְׁכָּר דָּב מִבְּעֵלְזָא זצ"ל לַחֵם בְּעוֹז מַלְחָמָתָה שֶׁל תּוֹרָה

הסתלקות אבי מורי זצ"ל, החסידים היו מסופקים להיכן יסעו ל'בעלז' או ל'סוקאל', והיו אכולי ספקות אף כשכבר היו בבית התיבות. הכרטיסן שהיה רגיל שבעת כזאת נוסע העולם ל'בעלז', אמר להם: "בודאי פניכם מועדות לבעלז", ועדיין היו מסתפקים, והחליטו כיון שאותה רכבת נוסעת ל'בעלז' ול'סוקאל', יחליטו בהמשך הדרך, וכשהגיעה הרכבת ל'בעלז', השם 'בעלז' העביר רעד בבשרם והעלה צביטה בליבם, ושוב כבר לא הסתפקו כי לא היה כח ומעצור בעדם שלא לרדת ב'בעלז', וכשהגיעו ל'בעלז' ראו שלא חל בה כל שינוי, חסידים נוהגים כמנהגם, הפנים מוכרות, אותה אכסניה, אותו בית תפילה, אותו בית מרחץ, הכל כמו שהיה, ורק כאשר נכנסו פנימה לתוך הבית מדרש, במקום למצוא את אחי הבכור 'שמואל', מצאו את 'ישכר בער'... כמה זמן ראו אותי?... חמשה רגעים...! עשרה רגעים...! בשביל רגעים אלו יוותרו על עולמה של 'בעלז', שלא חל בה כל שינוי...?"

בענוותנותו מינה עליו 'מוכיח' שהיה מוכיח אותו כל יום על העוולות שעושה, שמו היה 'יעקב' והוא היה פליט מרוסיה, שנאלץ לברוח משם מאימת הרשויות, ומצא לו מקלט ב'בעלז'.

פעם, כאשר ישב רבי ישכר דב בסעודה עם אורחים, נכנס ר' יעקב המוכיח ופנה אל רבי ישכר דב ואמר: "הרבי יושב לו ואוכל ושוכח כמה אנשים ישנם בעיר שאין להם מה לאכול...!"

מיד קם רבי ישכר דב מהשולחן, התנצל בפני האורחים שמוכרח הוא ללכת לאסוף כסף בעיר בשביל הנצרכים...

וַיִּקַּח הָאִישׁ נֶזֶם זָהָב בְּקָע מִשְׁקָלוֹ וַיִּשְׁנֶי צְמִידִים עַל יָדָיו עֶשְׂרֵה זָהָב מִשְׁקָלָם (בראשית כ"ד כ"ב)

ברש"י ביאר ששני הצמידים רומזים לשני לוחות מצומדות. ומשקלם עשרה זהב, רומז לעשרת הדברות שבהן. וביאר מהר"ד מה שהוצרך אליעזר לרמוז לרבקה ענין מתן תורה, עפ"י דברי הטור (הל' ר"ח סימן ת"ז) ששלושת המועדים מכוונים כנגד האבות, פסח כנגד אברהם, שבועות כנגד יצחק וסוכות כנגד יעקב.

אם כן, רמז לה שהיא באה להינשא ליצחק שהוא כנגד יום מתן תורה בו יקבלו ישראל את הלוחות ובהן עשרת הדברות.

ועוד ביאר רבי ישכר דב שאליעזר בא לרמוז לה על 'יעקב' שיוולד לה מיצחק, כי האותיות 'בקע' עם 'י' העולה מושבון 'עשרה' זהב משקלם, עולים יחד לאותיות 'יעקב'.

כאן המקום להעלות על נס את גודל האהבה שאהב רבי ישכר דב את התורה ולומדיה, ובאהבתו הגדולה עמל ושקד על התורה בעיון ובפלפול רב, ועל אף שעסק הרבה בצרכי צבור, היה לו ידיעות גדולות ועצומות בכל שטחי התורה הק' ובכל מכמניה.

היה כותב כתבים רבים ובהם כל חידושי שחידש בלימודו, והיו

את פיהם אלא קשר את צווארם, כי לא חשש שיאכלו מן הגזל כמו חמורו של רבי פנחס בן יאיר.

דבר תורה זה הוא אחד מיני רבים ואלפי תורותיו המוכיחים את גודל עינו ולמדנותו.

כשנפגש עם גדולי תורה היה מתפלפל עמהם בדברי תורה שעות רבות, בלא שימת לב לזמן שחולף. כך היה כשבא אליו פעם הגאון רבי פנחס יהושע במבך וצ"ל מח"ס 'אוהל יהושע'. לאחר תפילת ערבית, החלו לשוחח בדברי תורה, וכשעבר רוב הלילה, נכנסה הרבנית לחדרו וראתה שארוחת הערב עדיין על שולחנו ולא טעם ממנה כלום, באה לבית המדרש וראתה שהוא שקוע בלימוד, היא קראה לו והוא לא ולא שת ליבו עד שקראה לו כמה פעמים, רק אז הרים עיניו מהספר והבחין בה.

רבי אברהם שולץ צ"ל מספר: "למדתי אצל הגאון רבי מרדכי וינקלר צ"ל אב"ד 'מאד'. בשנת תרע"ה, התחוללה בעולם מלחמת העולם הראשונה, נקראתי להתייצב לצבא, נסעתי עם חברי לכ"ק האדמו"ר מהר"ד מבעלזא ז"ע שהיה אז ב'רצפרד', וכשהגעתי היה הבית מלא באנשים ששחרו להיכנס אל הקודש פנימה. לפתע יצא רבי ישכר דב מחדרו, וכשראה אותנו עומדים שם קראנו להיכנס אליו. הוא שאל אותנו, היכן אנו לומדים? אמרנו לו ב'מאד', והמשיך להתעניין מה אנו לומדים? וענינו לו שאנו לומדים 'מסכת נדרים', הוא ביקש שנאמר לו איזה חידוש מרבינו רבי מרדכי וינקלר, אך מרוב אימה ובלבול התחלנו לומר דבר מה, אבל תיכף התבלבלנו ולא זכרנו עוד.

"מיד אמר לנו בעצמו את החידוש שאמר הרב שלנו, והוסיף לומר שבדף פלוני הר"ן מקשה כך וכך ורבכם תירץ כך, והמשיך לומר לנו עוד כמה חידושים שרבינו חידש במסכת נדרים... ומאוד השתוממנו על שידוע רבי ישכר דב את תורת רבינו, על אף שעדיין לא יצא ספרו 'לבושי מרדכי'.

"לאחר מכן סיפרתי לו שבאתי בדבר הגיוס לצבא וביקשתי ברכתו, ואמר לי: "אל תפחד, אתה תחזור א"ה הביתה בריא ושלם", וכך הוו, שירתתי בכל שנות המלחמה בכמה וכמה מקומות שמעטים חזרו משם, והיה ה' עמדי ועברתי הכל בשלום כברכת האדמו"ר ד..."

"כשהגעתי לארץ ישראל - ממשיך רבי אברהם שולץ את המעשה - "ספרתי להגאון רבי יוסף צבי דושינסקי צ"ל אודות הפגישה עם האדמו"ר רבי ישכר דב מבעלזא ז"ע ועל כך שידע את תורת רבי מרדכי וינקלר צ"ל עמ"ס נדרים..."

"הרב דושינסקי סיפר לי שלפני שנים רבות התקיימה אסיפת רבנים מכל ארצות אירופה ואז נפגש רבי ישכר דב עם רבי מרדכי וינקלר ודיברו בדברי תורה ושמע חידושו ומיד תפס את דרכו בתורה והבין שלפי דרכו היה צריך לחדש במקום פלוני חידוש זה ובמקום אחר חידוש אחר."

בכמה וכמה עניינים, ביניהם פעל רבות ונצורות בענין צניעות מלבושי הבנות, וחזיק מאוד ידי הרבנים הפועלים בענין.

גם על בגדי בנותיו הקפיד מאוד שיהיו על טהרת הקודש, וכל בגד או שמלה חדשה שתפרו להן, עברו תחת ביקורתו, ואישר או פסל בהגדים.

פעם אחת לבילי פסח, בעת שחילק האגוזים לתינוקות, הבחין באחת הילדות שלא לבשה סינר כנהוג, ולא רצה לחלק לה מהאגוזים, היא נאלצה ללכת לביתה וללבוש סינר, והרבי המתין לה עד שובה. שמועה רעה באה לאזניו על אחת מבנות משפחתו שקנתה שמלה חדשה שלא עמדה בגדרי הצניעות כרצונו. הוא דרש שיביאו לפניו השמלה, וציווה למשמשו ר' משה איסר שייצא למרפסת ויקרע השמלה לגורים שלא ישאר ממנה זכר, לקיים מה שנאמר 'ובערת הרע מקרבך' והוסיף: "יהודים צובאים על דלתות ביתי ומוסרים לי את פרוטותיהם האחרונות, לא למען שמלות כאלה".

וַיָּבֹא הָאִישׁ הַבִּיתָה וַיִּפְתַּח הַגְּמָלִים... (בראשית כ"ד, ל"ב)

רש"י ביאר שהתיר זמם שלהם, שהיה סותם את פיהם שלא ירעו בשדות אחרים. במדרש רבה (ס ח) הביא שרב הונא ורבי ירמיה שאלו: וכי לא היו גמלו של אברהם אבינו דומים לחמורו של רבי פנחס בן יאיר, שידעו מעצמם להזהר מלאכול דברים האסורים לבעליהם, ולא מסתבר שחמוריו של אברהם אבינו יהיו פחותים מהם שלא ידעו להזהר מעצמם ויצטרכו לסתום את פיהם?

ברמב"ן כתב שמכח קושיא זו נחלקו על ביאור זה, ופירשו ש'ויפתח' היינו שפתח מוסרי צווארם כי היה מנהגם להוליכם קשורים.

הגה"ק מהר"ד מבעלזא ז"ע ביאר מחלוקתם באופן נפלא, ומיישב בזאת קושיית רב הונא ורבה ירמיה, דהנה נחלקו רבי אליעזר ורבנן (בבא בתרא ק א) בדין חזקת קרקע, אם מועיל ע"י הליכה בקרקע, רבי אליעזר סבר שההליכה מועילה, ומביא ראיה מאברהם אבינו, שאמר לו הקב"ה 'קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה', ומבואר שהליכה לבד קנה אברהם את הארץ, ואילו רבנן סוברים שהליכה אינה מועלת, והקב"ה אמר כן לאברהם אבינו משום חביבותה דאברהם שיהיה נוח ליכבש לבניו.

עוד יש להקדים דברי רש"י על מה שאמר יעקב אבינו לשמעון ולוי 'עכרתם אותי': מסורת היתה ביד כנענים שיפלו ביד בני יעקב, אלא שהיו אומרים עד אשר תפרה ונחת את הארץ, לפיכך היו שותקין, [אבל עכשיו יהיו סבורין שהגיע זמן הכיבוש ובאים עלינו להכותנו].

אם כן, יש לומר, שהמדרש שסובר שאברהם אבינו סתם את פי החמורים, סבר כרבי אליעזר שההליכה הוי כחזקה, ובאמת לא היה לו לחשוש מגזל החמורים, אלא שסתם את פיהם כי חשש כמו שחשש יעקב שיאמרו הכנענים שהנה הגיע זמן הכיבוש ולכן הוא מתיר לחמוריו לאכול משדות, ובאמת אף אם לא היה סותם את פיהם לא היו אוכלים מן הגזל כמו חמוריו של רבי פנחס בן יאיר.

ורב הונא ורבי ירמיה סברו שההליכה אינה חזקה, ואם כן אסור לחמוריו של אברהם אבינו לאכול מן השדות, ומכל מקום לא סתם

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפיר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר" **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/5

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: 4992* או 077-2222-666

במכתב, מתאר הגרש"ז גרוסמן בעיה עמה הוא מתמודד, ומבקש את עזרת הסוכנות היהודית להמציא לו הלוואה בסך שתי לירות, שתסייע לו לפתור את הבעיה. ולייצר עבורו סטנדר מיוחד המתאים ללימוד בשעה שירכב על חמורו

כיצד הפך חמור לבית מדרש נודד?

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א

"יְהִי חַי שְׁרָה..." (בראשית כ"ג, א')

מה ראתה אסתר המלכה למלך על 127 מדינות כמסופר בראשית מגילת אסתר? למה אסתר המלכה, צדיקה שכזו, חשוב לציין ולספר שמלכה על 127 מדינות ברחבי הגלובוס? למה המידע הזה חשוב ונחוץ עבורנו? - אלא - גילה רבי עקיבא - תבוא נכדתה של שרה אימנו שחיותה 127 שנים כמסופר בפרשת השבוע, ותמלך על 127 מדינות!

עד כאן דברי רבי עקיבא, הדרוש הנפלא שנשא בעיצומו של שיעור, כדי להעיר את קהל מאזיניו. וכל מתבונן שואל את עצמו: ניחא, דרוש יפה הוא זה, אבל מה המסר שלו? מה הוא בא להביע? וכיצד בעזרתו יתעורר הציבור?

הרה"ק בעל ה'חידושי הרי"ם' זי"ע חושף רובד נשגב בדברים. רבי עקיבא ביקש משומעי לקחו לערוך חשבון פשוט: אסתר המלכה מלכה על 127 מדינות - כמניין שנותרה של שרה אימנו. כלומר: זכויות של כל שנה משנות שרה העניקו לה מדינה. הווי אומר, זכויות של כל חודש העניקו לה מחוז, זכויות של כל יום העניקו לה עיר, כל שעה העניקה לה שכונה, כל דקה העניקה לה רחוב!

לא יאומן! - הכריז רבי עקיבא, דקת חיים של שרה אימנו, העניקה לנכדתה רחוב שלם! עשרות בתים, חנויות, אנשים, פעילות סואנת. בכל דקת חיים של סבתה שרה אימנו קנתה אסתר המלכה רחוב, כל דקה הפכה למשמעותית במלוכתה של הנכדה אסתר. כל דקה הפכה לגורלית וקיומית!

נו, ועכשיו - טען רבי עקיבא למאזיניו המתנמנמים, לאחר שראיתם

המתנה הגדולה ביותר לה זוכה האדם, משאב טבע נדיר וייחודי שכולנו זקוקים לו כאוויר לנשימה, היא דווקא אותה מתנה שניתן לאבדה בקלות, ברגע של חוסר תשומת לב או איבוד מיקוד. זו מתנה יקרה, וכגודל יוקרתה - גודל חמקמקותה...

למתנה הזו קוראים 'זמן'. זמן - הוא המסגרת בתוכה כלול פועלים, מסגרת של שנים, חודשים שבועות וימים, שמחולקים לשעות, דקות, שניות ורגעים. רגע להרגע מצטרף, שניה ועוד שניה חולפת, דקה ועוד דקה עוברת, והנה עברה לה שעה, ועוד שעה, ועוד שעה. ובחלוף 24 מעברים כאלה עבר יום שלם, יום שלא יחזור. כש-365 יום כאלה עוברים חולפת שנה, וכש-120 שנים כאלה עוברים - הכל כבר היסטוריה...

החיים שלנו פועלים בתוך מסגרת זמן, היום שלנו מחולק לפי הזמנים שבו, כל מה שאנו עושים - אנו זקוקים להקדיש לו זמן. זמן הוא אותו מושג שאי אפשר לממש אותו, אבל בלעדיו - שום דבר לא יתקדם. זמן הוא אותו כלי שאין לו ידיות או צורה, אבל בתוכו מוחזק כל מה שאנו מספיקים ולא מספיקים, משיגים או לא משיגים.

למעשה, רוב המאמץ האנושי המושקע בשיפור הבריאות ואיכות החיים, הוא מאמץ להשיג עוד ועוד זמן. אנשים מנסים להתייעל בעבודה - כדי להשיג עוד זמן שיאפשר להם להספיק עוד מטלות. אנשים מחפשים לשפר את בריאותם ולהאריך את חייהם - כדי להשיג עוד זמן. אנשים משנים כל העת את סדרי העדיפויות וההרגלים שלהם, כמובן - כדי להשיג עוד זמן...

ואחרי כל המאמץ הגדול שמושקע בהשגת עוד ועוד זמן, לא פעם נשכחת השאלה האמיתית: רגע, איך לנצל את הזמן בצורה נכונה? עד כמה צריך לנצל כל דקה ורגע? האם באמת אנו חושבים מספיק לפני שאנו מכלים דקה או שניה יקרה? האם כל שעה ויום מחיינו מנוצלים די הצורך, מתוך הבנה עמוקה עד כמה כל יום, שעה ודקה הם גורליים ומשמעותיים לחיינו?

כדי לענות על השאלה הזו, נפתח בדברי המדרש, המספר לנו על הכלי בו השתמש רבי עקיבא כדי לעורר את ציבור שומעי לקחו, שהתנמנמו בעיצומו של השיעור. כדי להעירם ולהאירם באור התורה, נקט רבי עקיבא בשיטה מעניינת, והפתיעם בשאלה מקורית שלא ממין הענין הנלמד:

מה ערכה של דקה, איך תוכלו לישון? איך תאפשרו לנמנום לאבד לכם דקת חיים? הלא ראייתם מה המשמעות של כל דקה, הבנתם מה ההשלכה הגורלית של כל רגע מהחיים, איך תוכלו להירדם? איך תערב עליכם שנתכם? הרי כל דקה יקרה מופ, בעלת השפעה מכרעת!

זהו הגילוי של רבי עקיבא, גילוי שמחדד את המבט על השעון. מתברר שכל רגע מהחיים הוא יהלום, כל דקה היא מרגלית, כל שניה היא רבת השפעה. אם כל רגע הוא כה יקר, איך אפשר לאבדו? איך אפשר להשליך אותו? איך אפשר לבזבז אותו? וכי אדם שיש לו אלפי מרגליות - יזרוק אחת מהן לאשפה? אדם בעל רבבות שטרות כסף, נראה אותו שורף אחד מהם?

זמן הוא הרבה יותר יקר, הרבה יותר! כל דקה מקנה נכסי נצח, כל רגע הוא משמעותי לחיים, לדורות, בכל שעה ניתן לרכוש עולם ומלואו, הן הזמן אותו קצבו עבורנו מן השמים הוא מוגבל, מדוד ומחושב, כל דקה היא חלק ממסכת חיים ומתפקיד אותו יועדנו למלא. הבה ננצל את הזמן בדייקנות ובקפדנות, נכיר בערכו של רגע ולא נאבד אף דקה, נשקול את תכנון סדר היום שלנו בפלס מדויק - כי כל רגע שחולף לעולם לא יחזור, וכל דקה שחולפת יכולה להשפיע לדורות! הבה נמלא את הזמן שלנו בתוכן איכותי ייחודי. נראה איך נוכל לנצל גם את זמן ההמתנה בתורים, גם את השעות שאנו בדרכים, גם את הדקות הספורות שבין לבין, גם את הזמן החומק לנו בין האצבעות. עוד שיעור תורני טלפוני, עוד הספק של משנה או הלכה אחת, עוד מאמר חז"ל או חיווק ביראת שמים, עוד מעשה חסד על הדרך או מילה טובה למישהו שאנו עוברים על ידו. כך מנצלים את הזמן, כך מרוממים כל רגע להשפעה מכרעת לטובתנו לדורי דורות!

ריצה משתלמת במיוחד!

מחנה העבודה שבירכתי קאזאן, אז - חלק מהאימפריה הסובייטית הגדולה, היה אחד המקומות שפחות נעים לשהות בו, וזאת בלשון המעטה. התנאים היו תת תנאים, הקור המקפיא ותנאי העניות הקשים הפכו את החיים לבלתי נסבלים. הגאון הצדיק רבי יצחק זילבר זצ"ל נשלח למחנה העבודה לשנתיים מאסר, בהן נזקק למסירות נפש של ממש כדי לשמר את הגחלת היהודית הפועמת בקברו.

באחד מימי מאסרו, נגזר עליו לשמש במשך תקופה כשואב המים לאסירי המחנה. כדי להבין את מהות העבודה יש לפרט, שבתאי המגורים במחנה העבודה הרוסי לא היו בריזים או מים זורמים, וכל המים ששימשו את האסירים לשתייה, לרחיצה וכל שימוש אחר - היו מים שנשאבו מנהר קאזאנקה הסמוך למחנה העבודה. מפקדי המחנה הטילו על רבי יצחק את התפקיד הקשה, ללכת לנהר הלך ושוב, לחצוב בידיו את הקרח שקפא עליו, ולשאוב דליי מים - אותם נשא אל המחנה.

כדי לספק את התצרוכת הדרושה למחנה, נאלץ רבי יצחק לעבוד בפרך כל יום, מבוקר ועד ליל. מדי יום, בשעה 5 וחצי בבוקר התייצב למלאכה, הרכיב על כתפיו את המוט ועליו שני דליי המים, ויצא אל הנהר. שבר את הקרח, שאב מים חיים, ושב למחנה - נושא על

כתפיו את המטען הכבד.

כך הלך רבי יצחק, הלך ושוב, כל יום, כל היום. מ-5:30 בבוקר ועד 7:30 בערב, בלי להתיישב או לנוח ולו לרגע אחד. אסירי המחנה זקוקים למים, המפקדים מפקחים שהוא לא מתרשל בתפקידו, ועליו לעמוד ביעדים ולשאוב את מלוא כמות המים הדרושה.

למעשה, רבי יצחק היה מרוצה מהעבודה שנגזרה עליו, למרות הקושי הרב והמאמץ הפיזי הכבד. בעבודה הזו, לא נאלץ לבלות את יומו עם האסירים הערלים שמסביב, ומה עוד - שבימי ששי יכול היה להסתייע באסירים נוספים, שסייעו לו לשאוב די מים כדי שיוכל לשבות ביום השבת. מה כבר יכול יהודי לבקש יותר מזה? האם בתנאי מחנה העבודה יכולה להיות עבודה טובה כזו?

אלא שקושי אחד ומרכזי ניצב בפניו, הטריד את מחשבתו. הלא חיוב לימוד תורה מוטל על כל יהודי, עשיר כעני, מבוגר כצעיר, איש משוחרר כאסיר במחנה העבודה. 'ואני, אינני זוכה ללמוד תורה, אין לי דקה אחת של פנאי בעבודה הזו! כל היום אני מתרוצץ הלך ושוב אל הנהר וממנו, מתי אספיק משהו לעבודת השם, מעשה חסד, ניצול הזמן לנכסים נצחיים?' - הרהר בעצבו...

אך לא איש כרבי יצחק, יתן לעצב להכריע. הוא חישב ובדק היטב, וגילה כי הדרך מן הנהר, כשהוא נושא את הדליים הכבדים, אורכה כשעה הליכה. 'אם ארוץ כל הדרך, סביר שהדרך תתקצר מעט, ואז אוכל למצוא כמה דקות לפני היציאה לסיבוב הבא!' - חשב, ובדק... כבר באותו היום, החל רבי יצחק לרוץ. ואין הכוונה לריצה קצרה או קלילה, אלא לריצה רצופה, במשך 45 דקות, כאשר דליי מים כבדים על כתפיו! נקל לשער כי המאמץ היה אדיר, הוא נדרש למצות עד כלות את כוחותיו הפיזיים החלשים, אך הוא המשיך לרוץ כל הדרך מן הנהר לכיוון הצריף, 45 דקות רצופות, כשכובד המים מוטל עליו! כשהגיע למחנה, פרש לצריף לרבע שעה, ושם, מאחורי הוילון, הוציא את המשניות שהחביא מבעוד מועד, והגה בהן בשקיקה. לא סדר לימוד ארוך, לא בבית מדרש ממוזג, לא מתוך תנאים הטובים ביותר, אלא מוסתר מאחורי וילון, באפיסת כוחות לאחר ריצה מתישה, הצליח 'לחטוף' רבע שעה הגונה של לימוד תורה!

כשסיים את רבע שעת הלימוד, שב למשמרת העבודה וחזר לכיוון הנהר. שוב הוא מעמיס מים, ושוב הוא רץ. המאמץ גדול, הקושי עצום, אך עיניו בווערות בלהט - שוב יצליח 'לגנוב' רבע שעה של לימוד תורה...

וכך עשה רבי יצחק, שוב ושוב ושוב. 14 שעות ביום עמל בפרך, ובכל דרך - רץ במהירות כדי להספיק את רבע השעה 'שלו', היקרה לו מופ, אותה יוכל לנצל לצמיחתו הרוחנית כפי שאיוותה נפשו. הוא הוצרך לשם כך לרוץ ולהתאמץ, להסתתר ולהתחבא, לוותר על דקות מנוחה יקרות ולהקריב את האפשרות לפוש קמעה - אך הוא זכה להשיג רבע שעה של לימוד תורה, רבע שעה יקרה מופ!

את סיפורו זה כתב לימים בספרו 'להישאר יהודי', בהדגישו את האושר הרב שהיה מנת חלקו, לנוכח ה'מציאה' היקרה - רבע שעה של לימוד תורה, נגד כל הסיכויים. 'היו ימים שהצלחתי לצבור שלוש שעות תמימות!' - סיפר באושר אין קץ לתלמידיו, 'הצלחתי מאותם

רבעי שעה ללמוד בעל פה מסכתות שלמות, אותן אני זוכר עד היום! סיפור זה הוא כתמורוד זוהר, לכל יהודי באשר הוא. אם אנו לא מוצאים זמן, אם אנו חשים שעומס המטלות אינו מאפשר, אם אנו מרגישים שעיתותינו אינן בידנו, הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של רבי יצחק בוחר לרוץ - ריצה קשה ומאומצת, כדי לחטוף רבע שעה, כדי למצוא עוד כמה דקות יקרות, דווקא בתת התנאים שהיו מנת חלקו.

ואנו, שמצבנו טוב בהרבה בכל המובנים, הבה נחשוב איך נוכל להרוויח עוד כמה דקות, איך נוכל לחשב את יומנו באופן כזה שייצברו לנו מפה ומשם רבעי שעה או אפילו כמה דקות, אותם ננצל היטב. בעולם של ימינו זה כל כך קל, ספרי הקיצורים מצויים, ובתקופה האחרונה זכינו לתקנת גדולי ישראל שליט"א ללימוד שתי משניות ביום ב'משנה מאירה', המאפשר לימוד קצר, מבואר ומוסבר, שקל להשתמש בו לנצל את ה'כמה דקות' שלנו.

בחשיבה נכונה, בתכנון נכון, כולנו יכולים למצוא את הדקות הללו. אם להוסיף סדר לימוד, אם להוסיף מעשה חסד, אם להקדיש חמש דקות לשיחה עם אדם גלמוד. חמש דקות מנוצלות - הופכות כל רגע מבוזבז לרגע פז, מקנות קנייני נצח!

2 לירות קריטיות!

היה זה לפני כמה שנים, כשארכיוני 'הסוכנות היהודית' נפתחו לעיון הציבור, סקרנים והיסטוריונים קיבלו גישה למסמכים מרתקים, ששפכו אור על השנים הראשונות של היישוב היהודי המתחדש בארץ ישראל. בין היתר, נמצא באחד הארכיונים מסמך מהוה למחצה, מכתב שהדיו בו נרשם דהה זה מכבר, הטומן בחובו סיפור מפליא... על המכתב חתום הגאון רבי שלמה זלמן גרוסמן זצ"ל, איש צפת נודע, שכינה באותה עת בתפקיד ממונה הכשרות בגליל וסביבותיו. מתוקף תפקידו, נדרש לא פעם לדון ולקבל הכרעות בשאלות הלכתיות סבוכות, ולשם כך היה שוכר חמור חסון, ויוצא עמו לטבריה - למעונו של הגה"צ רבי משה קליערס זצ"ל שכינה אז כרבה של טבריה, כדי לקבל תשובה הלכתית סדורה בשאלות ההלכתיות שעל הפרק.

במכתב, הוא מתאר בעיה עמה הוא מתמודד, ומבקש את עזרת הסוכנות היהודית להמציא לו הלוואה בסך שתי לירות, שתסייע לו לפתור את הבעיה. ומהי אותה בעיה סבוכה לשמה פנה הרב גרוסמן במכתב מיוחד? מהו אותו צורך מהותי בשלו מבקש הרב גרוסמן הלוואה לא שגרתית?

ובכן, מנהגו של הרב גרוסמן היה, שלא לכלות לריק את הזמן בו הוא שוהה בדרך, יושב על החמור באפס מעש. הן אמת כי טלטולי הדרך אינם פשוטים, הישיבה על אוכף חמור אינה נוחה במיוחד, הגשם חובט בחורף והשמש מכה בקיץ. ובכל זאת - היעלה על הדעת להעביר את זמן הרכיבה בחוסר מעש? האם הוא יכול להרשות לעצמו לבזבז את זמן הנסיעה ללא תועלת?

לפיכך, נהג הרב גרוסמן לטול עמו ספר, ובישובו על החמור - ישב והגה בתורה! לא בבית המדרש ההומה מאדם, ולא כשחברותא לצידי - אלא

חמור בלבד... ובכל זאת, הוא לא יכול לתת לשעות כה ארוכות לחלוף בלא כלום, ולפיכך הוא מנצל כל רגע ורגע מהנסיעה ללימוד תורה: ידו האחת אוזחת במושכות החמור כדי להובילו נכונה בדרך, וידו השנייה מחזיקה בגמרא גדולה, מתוכה לומד הוא בהתמדה ובמתיקות...

ענה, נתקל הרב בבעיה. הוא כבר לא צעיר, כוחותיו כבר לא עומדים לו. הוא מתקשה להמשיך לרכב על החמור כשרק יד אחת אוזחת במושכות, ואילו היד השנייה מחזיקה את הגמרא. אולם חולשתו אינה תירוץ להפסיק את הלימוד בדרך, שהרי לא ניתן להעביר את הזמן בלי לנצל היטב!

לפיכך - הוא מעלה בדעתו רעיון גאוני, ופונה לנגר בבקשה שיבנה לו סטנדר מותאם לצווארו של חמור. כך יוכל להרכיב את הסטנדר על החמור קודם היציאה לדרך, להניח עליו את הגמרא וללמוד בניחותא, כששתי ידיו אוזחות במושכות...

אלא שהנגר אינו עובד בחינם, הוא דורש בשכרו שתי לירות. שתי לירות היו הון תועפות עבור יהודי כמו הרב גרוסמן באותן שנים קשות, אך גם הקושי הכספי לא מכריע את רצונו לנצל את הזמן היטב...

בגלל זה, רק בשל כך, חש הרב גרוסמן כי זה הזמן לפנות לרשויות בבקשת הלוואה בת שתי לירות, עד שירווח מצבו הכלכלי! לא לצרכיו האישיים, לא לצורך כלכלת ביתו המתקיים בדוחק, לא כדי להיטיב את תנאי חייו, אלא כדי לסייע לו לנצל את הזמן, לנצל כל רגע מהדרך!

אין לדעת אם הסוכנות נענתה לבקשתו ורווח לו אם לאו, אבל מה שברור - שאנו הרווחנו מסיפורו זה, המופיע בספר 'גדול בישראל' - תולדות אחיינו הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, מסר לחיים:

יכול אדם לחשוב שהוא עסוק מאוד, מאוד מאוד אפילו. הנה, עכשיו הוא בדרך, בטלטולים, בטח אינו יכול להתרכז די הצורך... הנה, עכשיו הוא בתור לבנק או לקופת החולים, זה לא הזמן לעסוק בסוגיא קשה ומורכבת... הנה, עכשיו הוא בעבודה או ממתין לחברותא בכולל, מה כבר אפשר להספיק עכשיו?

אבל הגילוי הזה מטלטל ומהדהד: אם הזמן יקר וחשוב, אם מעריכים כל דקה, אם מבינים את משמעותו של כל רגע, מוצאים את הדרך ואת הנוסחה לנצל כל רגע. כן, גם רגע של המתנה, גם רגע של דרך, גם רגע שנראה שאין איך לנצלו. במעט התבוננות וחשיבה, ניתן להפוך כל רגע אבוד לרגע מרום, ניתן לנצל כל דקה לקנות קנייני נצח!

אם אנו בדרכים - אין צורך בסטנדר, די בשיעור תורני מוקלט או טלפוני, שיענים וינאם ברקע. כדאי גם להחזיק בכיס חוברת משנה או הלכה, לבטח יימצאו במשך היום חמש דקות של המתנה כאן או שם, ונוכל לנצל אותן. כל רגע הוא יקר, כל שניה היא חשובה, הבה ננצל את מתנת הזמן היטב ונזכה לקנות אוצרות נצח ברגעים ספורים!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

ביותר.

אחרי כל הוויכוחים ודין ודברים, הוא פשוט גמר את ההחלטה כבתחילה, שהוא לא מקבל ממני שקל ואפילו גם לא בצחוק.

לאחר כמחצית השעה הגיע אלי החתן שלי, בכדי לעזור לנו בכמה דברים בבית. תוך כדי שהוא מבצע את הדברים ביקשתי ממנו שיזרוק לי את הפח לצפרדע, וסיפרתי לו את כל הסיפור שעבר עלי אותו יום עם השכן.

כשהוא ירד מביתי - הוא לא הלך לביתו. הוא פשוט חזר אלי בחזרה, ואמר לי את המילים שהפתיעו אותי לגמרי: באמת זרקו את כל הפחים, אך השאירו פח אחד על מקומו בשלום!! כמובן מיד ירדתי, והשקית השחורה עומדת מולי!! אותה השקית של המזכרות בשווי שמונה אלף שקל חזרה אלי ובגדולי!! ללא שום הוצאה כספית או כל טרחא אחרת!

למחרת בבוקר כשיצאתי לתפילה, שאלתי את האיש שמפנה את האשפה - שהכרתיו מזה זמן, היות והייתי מכין לו בבוקר כוס קפה מידי פעם - למה הם לא רוקנו את הפח האמצעי, ואת כל הפחים האחרים הם לא שכחו לפנות? התשובה של הנהג לא הפתיעה אותי, ומיד שייכתי זאת לכך שבזרע עולם רוצה לעזור לשני יהודים, שמתווכחים וצריכים את הערבון של ה' יתברך ביניהם, בכדי שיקיימו את 'ואהבת לרעך כמוך' בשלימות, ללא כל פגם חלילה. וכך עונה לי הנהג, שהפח נתקע בין אבנים וחול, ולא היה ניתן להרים אותו מפאת מה שנתקע, לכן החליט לוותר על אותו הפח ולהמשיך הלאה.

אם שאלתם מהו ערבון של ה' יתברך, הרי שקיבלתם תשובה ניצחת ומוכחת. ואידך זיל גמור.

(מתוך עלון 'אור השבת' 442 אב תש"פ)

המשך מעמוד 17 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

כלל הדברים הוא, שהצלחה קונים רק בקביעות ועקביות!

כך שמעתי ממגיד המישרים הגאון רבי אהרן טוסיג שליט"א, ששמע ממרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי': "מאות אברכים היו יכולים לצמוח תלמידי חכמים ומורי הוראות בישראל, אילו היו גדלים עם סדר יום מסודר, אך היות ומחליפים ימים ללילות ולילות לימים הם נפסדים וכלל ישראל נפסד..."

והוסיף: "כמובן שיש מושג שאדם מונח בסוגיא, ויכול להיות הכרח באופן חד פעמי להישאר ער בלילה לסכם סוגיא או לשננה. אך

באופן כללי הוא מוכרח לקבוע לעצמו סדר בשביל להצליח, כי רק כך יש את ישוב הדעת הנצרכת לעליה..."

בנימה אישית אמר הרב וואזנר: "מידי יום מגיעים לכאן שאלות של נפשות, בשביל זה אנו זקוקים להמון אחריות והמון יראת שמים... כל זה שייך רק במי שיש לו יישוב הדעת ומנוחת המחשבה..."

בשו"ת 'שבט הלוי' (ו, א) מסיים הרב וואזנר תשובה מסויימת במשפט חריף ונוקב: "אוי לו לתלמיד חכם שחי בלי סדרים!"

(לקט מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

המשך מעמוד 21 | הרב בנימין בירנצווייג

אבל כשהוא משתמש בדמות השני, הוא רואה לפניו כיצד היה נראה השני במצב זה, או מה היה אומר לו כשהיה רואהו במצב זה, זה עצה להצליח במלחמה זו בס"ד.

בספר מתוק האור הובא מעשה נפלא בשמו של האדמו"ר מאשלג: אחד מראשי הישיבות נהג לנסוע כל שנה לחוץ לארץ לגייס כפסים עבור ישיבתו.

במסגרת מסעו הגיע לביתו של גביר גדול שגר בקומה עשירית במגדל מגורים 'וקרתי מאד, והראש ישיבה נמנע מלהשתמש במעלית מסיבותיו, וטיפס במדרגות עד הקומה העשירית, ומשהגיע לבית הגביר דפק על דלתו, וכשפתח אמר לו הגביר, כי הוא סיים כבר את חלוקת הצדקה שלו השנה.

ראש הישיבה ירד במפח נפש, וכעבור שנה כשהגיע שוב לעירו של הגביר, שוב עלה וטיפס עשר קומות עד לביתו של הגביר, והנה החשה חזר על עצמו, הגביר אומר לו כבר סיימתי את חלוקת הצדקה שלי השנה.

וכך שנה אחר שנה במשך שבע שנים חזר על עצמו המחזה המוזר,

ובשנה השביעית כשדפק הראש ישיבה על דלתו של הגביר כשהוא מתנשף מרוב המאמץ של טיפוס המדרגות, שאלו הגביר 'תמנהי עליך כבוד הרב?! לשם מה עלייך שוב, וכי אינך מבין שאיני רוצה לתרום לך?'

אתה יודע למה עלייך שוב אף השנה?! השיב לו הראש ישיבה, 'משום שאינך הראשון שאומר לי דברים אלו היום' התפלא הגביר מסקרנות לדעת מי עוד אמר לו זאת, ואז המשיך הראש ישיבה, כאשר הייתי למטה היצר הרע פגש אותי ושאל אותי 'למה אתה עולה שוב, הרי אתה רואה שהוא לא נותן לך?'

נהנה הגביר ושאלו 'נו אז למה בכל זאת עלייך?!' אמר לו הראש ישיבה, עניתי ליצר הרע שלמדתי ממנו, שהרי גם לפני שנה ושנתיים ושלוש, הוא פגש אותי ואמר לי 'למה אתה עולה?' ובכל זאת ראה שאני עולה, ושב והגיע אלי גם השנה, אז אמרתי ליצר הרע 'אם אתה לא מתייאש גם אני איני מתייאש וטרחתי ועלייך!'

נפלא למתבונן! להשתמש בדמות השני ואפילו בדמות היצר הרע בשביל להעזר במלחמה הקשה שהוא מנהל, לבד תמיד יותר קשה!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג,
כתבו לו: bdirshu@neto.net.il

לארה"ב, ידעו שניתן לבקש ממנה לרכוש מה שהם צריכים; זה צריך היה תרופות וויטמינים, וזה דבר אחר. מיד כשהגיעו ללוד הייתה מראה שזוכרת בדיוק מה שביקשו, מלבד חבילות שהיו שולחים איתם, והם לקחו בשמחה וטיפלו בהן במסירות ושמחה, על מנת להיטיב.

תמיד נזהרה שלא יפגע שום אדם ממנה, ואפילו לא פגיעה קלה. מספרת בתה הרבנית וינר: פעם היתה אמא חולה והוצרכה לרופא. היא הלכה עם שתי בנותיה. כשהגיעו הרופא אמר שרק אדם אחד זכאי להיכנס איתה. אמרה אמא לרופא: "אם כך אני חוזרת! אין מציאות כזו ששתייהן טרחו עבורי, ואסכים שאחת מהן תישאר בחוץ!". והוא נכנע...

"הכל שלה ובגללה"

רבינו העריך את אישיותה העצומה ומסירותה לתורתו, והיה מלא הכרת טובה נצחית אליה. בחג שמחת תורה היו בני הישיבה נוהגים לאחר ההקפות ותפילת מוסף, ללוות את רבינו בשירה וריקודים ברחובות קריית מטרסדורף עד לביתו.

היה זה מעמד כבוד התורה מרהיב, שמי שראהו לא יוכל לשכחו. שנה אחת לעת זקנותו, לאחר הליווי שכלל מאות מבני ואברכי הישיבה ותושבי הקריה שהצטרפו אליהם, משנכנס לסלון ביתו וראה את הרבנית יושבת לפניו, פרץ בבכי באומרו: "כל הכבוד הזה לא מגיע לי, זה הכל שלה ובגללה, היא תמיד עזרה לי ללמוד, ובזמנים של רעב שלא היה מה לאכול, היתה טורחת להשיג למעני משהו לאכול, כדי שיהיה לי כוח להמשיך לשבת וללמוד".

מופלא לראות, שכאשר עומד רבינו בתחילת הכרך החמישי והאחרון של "אגרא דשמעתא", ומסכם את שלושים וחמש השנים בהן הגה בעמל בספרי הקצות החושן, וכתב ויחדש על כל ספריו, הוא מבקש מהקב"ה ברכה אחת ויחידה. לא עבורו, לא עבור התלמידים ואף לא עבור הישיבה... וכך הוא כותב: "ובצאתי מן הקודש, אהללנו לבוראי בשרי ואגדלנו בתודה, ואפרוש כפי קדם ריבון עלמין בתפילה ובתחנונים, בעבור רעייתי אשת חיל, הרבנית הצדקנית מרת באשע שתחי', העומדת לימיני לסעדי ולתומכני, למען אוכל להגות בתוה"ק מתוך מנוחת הגוף והנפש וכו'", והוא מאריך בשמחה ומסיים: "ואפשר להמליץ כאן את דברי התנא הגדול רבי עקיבא 'שלי ושלכם שלה היא'".

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממותו')

לטובה במסירותה העצומה לצמיחתו וגדילתו של רבינו בתורה. למרות שהייתה מגיל צעיר אישה חלשה ידועת חולי ומכאוב, והיו תקופות שסבלו מדלות ועניות - לא נתנה לבטל מתורתו. בנותיה הרבניות תליט"א מעידות, ששמרה מכל משמר שלא יופרע מתורתו, וגם כאשר היתה צריכה את עזרתו - עשתה כל טעדי שבעולם שלא יופרע מתלמודו, ומהרבצת התורה שלו.

כמה שנים לאחר שהגיעו לארץ פרצה מלחמת ששת הימים. הפחד היה גדול, ידעו שכל מדינות ערב, שכנותיה של ארץ ישראל, עשו יד אחת להילחם בה, והפחד היה עצום. בפרט לאלו שבאו מחו"ל ולא הורגלו במלחמות - היה הדבר קשה מאוד. הרבנית ע"ה דרבנה את רבינו שיישאר בישיבה, ויחזק את תלמידיה המבוהלים, והיא נותרה בביתה עם בנה ראש הישיבה, ובתה הרבנית אלטוסקי.

רק בימים האחרונים של המלחמה - כששמע שנפל פגז בשכונת מטרסדורף ואף פער חור בבניין סמוך, והיות שלא יכול היה ליצור קשר טלפוני - הגיע לדרוש בשלום. אגב אורחא, דבר מופלא סיפרו השכנים, שבכל פעם שירדה הרבנית למקלט, נטלה עמה קופסא עם כתבי יד של חידושי התורה, עליהם שמרה מכל משמר.

"ישם אשה גדולה"

עד כמה מסרה כל כולה לצמיחתו ועלייתו! ארע שאחת מבנותיהם חלתה בדלקת ריאות חריפה, עונדה ילדה קטנה. חומה עלה מאוד, והרופאים אמרו ששקפת סכנה לחייה. רבינו פנה לרבנית ואמר לה בקול בוכים, שהוא מעוניין לקבל על עצמו קבלה גדולה להחלמתה, אבל הוא נצרך להסכמתה, שכן זה אמור להיות על חשבונה.

מששאלה במה המדובר, השיב שחשב לקבל על עצמו שלא לדבר דברי חולין בשבתות בכל ימי חייו... הרבנית השיבה ב'ה' מוחלט, והוא קיבל זאת על עצמו ועד מהרה שבה הילדה לאיתנה. מיותר לציין, שיום השבת, היה היום היחיד שיכול היה לדבר איתה יותר ממילים ספורות בענייני הבית, אך על הקפדה זו שמר מכל משמר כל ימי חייו, ולא דיבר מילה אחת של דברי חולין בשבת, והכל בהסכמתה המלאה של הרבנית.

לצד זאת היתה אשת חסד, ורגישה לצרכי הזולת וכבודו באופן מופלא. בני הישיבה ידעו על אהבת החסד המופלאה שלה, וידעו שתמיד ימצאו אצלה אוזן קשבת למצוקותיהם וחסרונם. מפעם לפעם היתה באה לישיבה, לראות שכל צרכיהם הגשמיים של הבחורים נעשים באופן הטוב ביותר. כמו כן כאשר נסעה עם רבינו

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הטשעבינער-רב!"...

נשאלת השאלה: כיצד היה לטשעבינער-רב פנאי להקשיב למנדל, ולהתייחס אליו בכל יום? הרי סדר יומו היה עמוס?! - התשובה היא: כשמדובר בחסד עם יהודי - אין מושג כזה 'אין זמן'!

לאדם יש כוחות אדירים. אילו היה מודע להם - אולי היה משכיל לנצל אותם. אלא שהוא עצמו אינו מודע לכוחות האצורים בו. לפעמים אדם נקלע למציאות מסויימת, ואז הוא נאלץ להפעיל כוחות עצומים כדי לשרוד ולהינצל, או כדי להתגבר על מבקשי רעתו. לאחר מכן כשהוא מתבונן בכל מה שהיה, ומסכם לעצמו את ההתרחשויות, הוא לא מבין איך היו בו הכוחות האלה, מנין שאב אותם? אכן הכוחות היו טמונים בו, הם לא נוצרו כעת מעצמם, אלא הוא פשוט לא היה מודע לקיומם. הקלוזינבורגר-רב'ה, כידוע, ייסד את בית חולים 'לניאדו'. זה היה

פרויקט גדול שדרש עזרה רבה מנדיבים. הוא פנה לנדיב אחד וביקש את עזרתו. אמר האיש: "רב'ה, אני אעשה מה שאני יכול". תפס אותו הרב'ה ואמר: "אספר לך מעצמי: בצעירותי הייתי חלוש מאוד. כשהייתי אברך צעיר הייתי סמוך על שולחן חותני בעל ה'עצי חיים' מסיגעט. התגוררתי בסיגעט ואמרתי שיעור לבחורים בישיבה. בדרך מביתי לישיבה רציתי לשאת את הגמרא, אך לא היה בי הכוח לעשות את הפעולה הפשוטה הזאת. אם הייתי נושא את הגמרא בעצמי הייתי מתמוטט ונופל! נאלצתי לבקש את עזרתו של אחד הבחורים, שיישא עבורי את הגמרא. עד כדי כך הייתי חלוש כח!

אלא שבעבור כמה שנים פרצה מלחמת העולם. במשך תקופה הייתי במחנות עבודה, ונאלצתי לסחוב משאות כבדים. אז לפתע נוכחתי לדעת שיש לי כוח רב, פתאום אני מסוגל לעבוד שעות על גבי שעות ולשאת משאות כבדים. כשמוכרחים - יכולים!"...

(לקט מתוך יחי ראובן | הגדה של פסח)

המשך מעמוד 6 | הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

ו'תשב' שם זמן ממושך. "באף מקום אחר לא תצליחי לזהות את יחודו של העם היהודי, כמו בשכונה חרדית", אמרו. זו היתה סיבת בואה של האשה לשכונה הירושלמית. אבל כשראתה שהיא לא מצליחה ללמוד את הדברים ביסודיות, החליטה להשכיר את עצמה לעבודות בית, כדי שתוכל לעקוב יותר מקרוב אחר ההליכות המופלאות.

היא סיפרה למחנכת הסמינר, על התרשמותה והתפעלותה ממראות-ההודו השבתיים שנפרסו לנגד עיניה. "מה שעשה עלי רושם מיוחד במינו" - כך אמרה - "הם מלבושי הצניעות של הילדות, המתחנכות כבר מגיל קטן לשמור על צניעות המלבושים".

החוקרת-הגויה המשיכה לעבוד עוד תקופת-מה אצל המחנכת, ולמדה ממנה ומבני-ביתה דברים רבים, עד שהחליטה לשוב לארצה.

בהגיעה לשם, הודיעה האשה - שהיתה עשירה מאוד ובעלת אמצעים - על הסבת מקצועה, ומחוקרת ידועה ומפורסמת, היא הופכת ל...מנהלת בית ספר. היא הכריזה על פתיחתו של בית ספר חדש לבנות, בגילאי ה'יסודי', עם תקנון מיוחד במינו... סעיפי התקנון דברו על כך שהילדות חייבות להתלבש בצניעות, התקנון אף ניסח בפרט-פרטים את אורך המלבושים וצורתם. סעיף נוסף בתקנון עסק ב'יום השבתון' של התלמידות, שבו אסור להן לבצע מלאכה, והבגדים שהן צריכות ללבוש ביום זה יהיו מכובדים יותר מהימים האחרים.

רוב אנשי העיר התייחסו לפרטי התקנון כאל סעיפים תימהוניים, אך כיוון שהמייסדת הציעה, במקביל, תנאים יוקרתיים לתלמידות שתתקבלנה למוסד, רשמו הורים רבים את ילדותיהן

לבית ספר זה.

לא כל תלמידה התקבלה למוסד החינוכי החדש. מי שלא ראתה את עצמה עומדת בתקנון המחמיר, נפסלה מראש, וגם מי שהתקבלה ונתפסה כשהיא עוברת על חוקי התקנון, סולקה מיידית מבית הספר.

כאשר התלכטה המנהלת כיצד להתנהג בעניין פלוני, היה לה את מי לשאול... היא התקשרה אל המחנכת הירושלמית, ושטחה בפניה את הספק בו היא נמצאת.

אמנם, בית הספר ההוא נסגר לאחר תקופה קצרה... הסיבה לכך היתה פשוטה מאוד: איזה ענין היה לגויים להלביש את בנותיהם בצניעות, רק מפני שהמנהלת דרשה את זה? נכון שהיא עצמה התפעמה מהמראות הללו בירושלים, אבל הם, הורי התלמידות הגויות, השקועים עד צווארם בדברי טומאה, לא היו מוכנים להלביש את בנותיהן במלבושים כאלה!

הם גם לא היו מוכנים לשבות יום אחד בשבוע, בגלל 'שגעון' שתקף את המנהלת! הרי בכך הם מפסידים חלק מהפרנסה שלהם!

לכך גם לאחר ההצעות המפתות מצד הנהלת המוסד החינוכי, וה'בונוסים' שקיבלו התלמידות - למרות הכל, נסגר בית הספר מחוסר תלמידים...

ועכשיו בואו ונחשוב על ערכו ורום מעלתו של העם היהודי, בניו של הקב"ה, השומרים מזה אלפי שנים על כל הלכות הצניעות ועל קדושת השבת, ומקיימים את מצוותיו של אביהם שבשמיים, ועושים זאת רק מפני שהש"ת ציווה! אשר קידשנו במצוותיו!

(מתוך 'חשוקי חמד' /הגדה של פסח)

◆ **מתי אוכלים את הפת של עירוב תבשילין?**
◆ **מי שעשה עירוב תבשילין ושכח לומר את הנוסח 'בזה העירוב' - האם העירוב חל?**
◆ **האם ניתן לעשות עירוב תבשילין בדג מעושן?**

תקנת 'עירוב תבשילין'

• מלאכה המותרת ביום טוב, אסור לעשותה לצורך יום אחר. וכדי שיוכלו לבשל ביום טוב לצורך שבת שחלה למחרתו - תיקנו חכמינו ז"ל לעשות 'עירוב תבשילין', דהיינו, שעל ידו נחשב הבישול ביום טוב לצורך שבת כ'מעורב' עם הבישול של ערב יום טוב, וכהמשך של מלאכת הבישול שהחלו בה בערב יום טוב, ואינו אלא כעין 'גמר מלאכה', ולכן התירוהו. ואין העירוב מתיר אלא מלאכות הנעשות לשם הכנת צורכי סעודות השבת. ופעולות שאין בהן איסור מלאכה, כגון קיפול בגדים באופן המותר, נחלקו הפוסקים אם מותר לעשותן ביום טוב לצורך שבת, ואם העירוב מתירן.

• עירוב תבשילין, מתיר עשיית מלאכות לצורך השבת רק ביום טוב החל ביום שיש, אך אינו מתיר את עשייתן ב'יום טוב ראשון' החל ביום חמישי.

• נהגו להשתמש בפת של עירוב תבשילין, כ'לחם משנה' בסעודות ליל שבת ושחרית של שבת, ולאוכלה בסעודה שלישית.

מהלכות עשיית עירוב תבשילין

• סדר מצוות 'עירוב תבשילין': לאחר ייעוד התבשיל והמאפה לצורך העירוב, מברך 'על מצות עירוב', ואומר: "בעירוב הזה, יהא מותר לנו לאפות ולבשל ולהטמין ולהדליק נר ולעשות כל צרכינו, מיום טוב לשבת". ונחלקו הפוסקים, אם אמירה זו היא חלק ממצוות העירוב, ואינו חל בלעדיה, או שהעירוב חל בעצם ייעוד המאכל והמאפה לעירוב תבשילין. ולכתחילה יש להחמיר בדבר.

• מצוה על הגדול שבעיר לעשות עירוב תבשילין עבור כל בני עירו, כדי שיועיל עירוב זה למי שלא עירב. ועירוב זה מועיל

רק למי שאינו נחשב כ'מושע' בכך שלא עירב, וכגון ששכח לערב פעם אחת מפני טירדתו; אבל אם שכח מפני עצלותו, או ששכח פעמיים - אינו רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר. ומי שאינו יודע לערב בעצמו - רשאי לסמוך לכתחילה על עירובו של גדול העיר. ומי שעירב לעצמו, וגילה כי כמוהו התבשיל שבעירוב היא פחות מ'כזית', או שהתבשיל אינו כשר לעירוב - נחלקו הפוסקים אם רשאי לסמוך על עירובו של גדול העיר.

מהלכות ה'תבשיל' של עירוב תבשילין

• עירוב תבשילין, לא ניתן לעשותו בכל התבשילים, אלא רק בתבשיל ש'מְלַפְתִּים' בו את הפת, דהיינו שהוא בא כתוספת לאכילת פת, כגון ביצים מבושלות; ולא בתבשיל שנאכל בפני עצמו לשביעה, כגון תפוחי אדמה. השיעור המינימלי לגדל התבשיל, הוא - 'כזית', ואם לאחר עשיית העירוב התמעט התבשיל עד לפחות מכזית, הריהו בטל.

• כתבשיל לצורך 'לעירוב תבשילין', נחשב כל מאכל מבושל, צלוי, כבוש, או מעושן; ובלבד שיהיה ראוי לאכילה. ויש שכתב שאף 'פיסטור' נחשב כבישול לענין זה.

• מאכל מבושל הראוי לאכילה ללא בישול, ובישולו, הריהו נחשב כתבשיל לענין עירוב תבשילין; אולם, לענין איסור 'בישול גויים' - מאכל כזה שהגוי בישלו, אינו נחשב כתבשיל, ומותר באכילה.

• 'כבוש' - כמבושל, דהיינו, מאכל ששהה בתוך נוזל במשך עשרים וארבע שעות רצופות, דינו כאילו התבשל בנוזל זה. וכן כלי שהיה בתוכו נוזל במשך עשרים וארבע שעות רצופות, דינו כאילו הנוזל התבשל בתוכו.